

**UCHWAŁA NR XI/270/21
RADY MIEJSKIEJ W LUBAWCE**

z dnia 26 sierpnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka
na lata 2021-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r., poz. 713 ze zm.), art. 16b ust. 1 i 2, art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.), **Rada Miejska w Lubawce uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka na lata 2021-2030 stanowiącą załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Lubawka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Lubawce

Michał Oldak

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XI/270/21
Rady Miejskiej w Lubawce
z dnia 26 sierpnia 2021 roku

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka na lata 2021-2030

Lubawka 2021

Spis treści

Wprowadzenie	4
1. Uwarunkowania prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka	5
1.1. Prawne podstawy Strategii	5
1.2. Zgodność celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka z celami unijnych i polskich dokumentów strategicznych	6
2. Diagnoza sytuacji społecznej wraz z prognozą zmian	10
2.1. Charakterystyka sfery społecznej Gminy Lubawka	10
2.1.1. Podstawowe informacje o Gminie Lubawka	10
2.1.2. Struktura demograficzna	12
2.1.3. Bezrobocie mieszkańców Gminy Lubawka	16
2.1.4. Mieszkalnictwo i infrastruktura komunalna	18
2.1.5. Oświata i opieka nad dziećmi	19
2.1.6. Ochrona zdrowia	21
2.1.7. Kultura, sport i rekreacja	22
2.1.8. Bezpieczeństwo publiczne	22
2.1.9. Organizacje pozarządowe	23
2.2. Podmioty zajmujące się rozwiązywaniem problemów społecznych w Gminie Lubawka	24
2.2.1. Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawce	24
2.2.1.1. Działania w zakresie pomocy społecznej	25
2.2.1.2. Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo -wychowawczych	31
2.2.1.3. Wsparcie dla rodzin z dziećmi	31
2.2.1.4. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne	34
2.2.1.5. Prognoza zapotrzebowania na pracę MGOPS w Lubawce w latach 2021-2030	35
2.2.2. Pozostałe instytucje Gminy Lubawka	35
2.2.2.1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	37
2.2.2.2. Miejsko-Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	38
2.2.2.3. Prognoza zapotrzebowania na pracę pozostałych instytucji gminnych zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych w latach 2021 -2030	39
2.2.3. Ponadgminne instytucje publiczne wspierające mieszkańców Gminy Lubawka	40
2.2.3.1. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Kamiennej Górze	40
2.2.3.2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	40
2.2.3.3. Powiatowy Urząd Pracy	41
2.2.4. Organizacje pozarządowe działające na rzecz rozwiązywania problemów społecznych	41
2.3. Problemy społeczne i sposoby ich rozwiązywania w opinii mieszkańców	41
	2

2.4. Wnioski z diagnozy. Analiza SWOT	43
3. Część prognostyczna	47
3.1. Misja społeczna Gminy Lubawka	47
3.2. Cele strategiczne	47
3.3. Cele operacyjne, zadania oraz wskaźniki realizacji zadań	48
3.4. Sposób realizacji Strategii i ramy finansowe	55
3.5. Monitoring i ewaluacja Strategii	55
Podsumowanie	56

Wprowadzenie

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest podstawowym dokumentem strategicznym, stanowiącym narzędzie nowoczesnej pomocy społecznej, zapewniającym profesjonalną diagnozę problemów społecznych oraz wspierającym długofalowe planowanie i realizację celów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w skali lokalnej.

Obowiązek przyjęcia i realizowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z ustawy z 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Jednakże nie tylko sam obowiązek realizacji ustawowo nałożonych na Gminę zadań zdecydował o podjęciu prac nad dokumentem. Potrzeba przygotowania, przyjęcia i wdrażania strategii wynika z zaangażowania władz Gminy Lubawka oraz instytucji samorządowych działających w sferze rozwiązywania problemów społecznych w pracę na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców poprzez diagnozowanie i rozwiązywanie kluczowych problemów społecznych i wzmacnianie aktywności społecznej. Dokument jest odpowiedzią na zmiany zachodzące w sferze społecznej i preferencje mieszkańców.

Ze względu na przypisanie przez ustawodawcę strategii rozwiązywania problemów społecznych do obszaru pomocy społecznej, niniejszy dokument obejmuje szeroko rozumianą sferę społeczną będącą obszarem działań instytucji pomocy społecznej, a więc pomoc społeczną, wsparcie rodziny, przeciwdziałanie przemocy przy problematykę uzależnień. Nie uwzględniono w niej natomiast problemów związanych z odrębnymi obszarami sfery społecznej, jak np. ochrona zdrowia, oświata czy kultura, sport i rekreacja.

W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka na lata 2021-2030 przyjęto podejście aktywizacyjne - oferowane mieszkańcom wsparcie w rozwiązywaniu ich problemów powinno doprowadzić do usamodzielnienia jednostek i rodzin oraz przeciwdziałać występowaniu trudnych sytuacji życiowych w przyszłości. Ważnym założeniem jest połączenie działalności instytucji samorządowych, a także innych podmiotów wspierających ich prace - m.in. organizacji pozarządowych i kościołów, dla lepszej realizacji celów.

Strategia składa się z dwóch zasadniczych części: diagnozy sytuacji społecznej w Gminie Lubawka oraz części prognostycznej. Zostały one poprzedzone przedstawieniem założeń metodycznych związanych z pracami nad dokumentem - podstaw prawnych Strategii oraz trybu przygotowania dokumentu.

W części diagnostycznej dokonano charakterystyki sfery społecznej w Gminie, przeprowadzono diagnozę występowania problemów społecznych wraz z prognozą zmian oraz analizę działania instytucji odpowiadających za pracę na rzecz osób potrzebujących w Gminie Lubawka. Analiza uzupełniona została wynikami badań empirycznych dotyczących poglądów mieszkańców na problemy społeczne oraz preferencji w zakresie ich rozwiązywania. W części prognostycznej określono misję społeczną Gminy Lubawka, cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki planowanych działań (zadania). Wskazano także na sposób realizacji Strategii i jej ramy finansowe.

Oddając w ręce mieszkańców Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka na lata 2021-2030 mamy nadzieję, że przyczyni się ona do realizacji społecznej misji Gminy, a dzięki realizacji zaplanowanych celów poprawi jakość życia mieszkańców.

1. Uwarunkowania prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka

1.1. Prawne podstawy Strategii

Prawną podstawę przyjmowania oraz realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowi ustawa z 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Art. 17 ust. 1 ustawy wskazuje, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia jest więc dokumentem nadrzędnym, który powinien integrować przyjmowane przez gminę programy działań w sferze społecznej.

Ustawa określa również zawartość strategii. Zgodnie z wymogami ustawowymi dokument powinien zawierać: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, a także wskaźników realizacji działań.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych musi realizować główne założenia, wartości i zasady pomocy społecznej. Uwagę szczególną należy zwrócić na konstytucyjne zasady sprawiedliwości społecznej, solidarności społecznej. W sferze rozwiązywania problemów społecznych wiąże się to ze stwarzaniem równych szans, przywracaniem samodzielności, zapewnianiem opieki i godnej egzystencji, w imię współodpowiedzialności za funkcjonowanie jednostek i rodzin.

Przyjęcie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych doprowadzić powinno do realizacji głównego celu pomocy społecznej, a więc umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Przy tym konieczna jest realizacja trzech założeń dodatkowych. Po pierwsze, jest to ochrona godnej egzystencji. Godność człowieka jest w kontekście pomocy społecznej i wsparcia społecznego szczególnie istotną wartością, wymagającą poszanowania i ochrony. W sposób szczególny dotyczy to również godności osób niesamodzielnych, wymagających pomocy służb społecznych, np. dzieci, osób starszych czy niepełnosprawnych. Poszanowanie godności związane jest z dążeniem do umożliwienia wszystkim mieszkańcom zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb oraz życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Po drugie, to założenie o prewencyjności systemu pomocy społecznej. Powinien on nie tylko rozwiązywać problemy, ale również zapobiegać trudnym sytuacjom życiowym. Po trzecie, cel aktywizacyjny wsparcia społecznego. Intencją podejmowanych działań strategicznych jest to, aby osoby i rodziny korzystające ze wsparcia współdziałały w rozwiązywaniu ich trudnych sytuacji życiowych.

Ustawa z 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej zwraca również uwagę na obowiązek współpracy administracji publicznej, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Takie działania, wdrażane również w Gminie Lubawka, mają się przyczynić do bardziej efektywnej realizacji zadań publicznych.

Do aktów prawnych regulujących treść strategii oraz wpływających na jej realizację należą również m.in.:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

1.2 Zgodność celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka z celami unijnych i polskich dokumentów strategicznych

Cele i zadania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka na lata 2021-2030 zgodne są z celami innych dokumentów strategicznych, wśród których wskazać można m.in.:

- ***Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030***

Jest przyjętym przez Organizację Narodów Zjednoczonych programem działań, definiującym model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.

Dokument obejmuje 17 celów zrównoważonego rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań. Cele te są następujące: 1. wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie, 2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo, 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt, 4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie, 5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt, 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi, 7. Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie, 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi, 9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność, 10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami, 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu, 12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji, 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom, 14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony, 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej, 16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu, 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

- Polska perspektywa działań na rzecz Agendy 2030 została sformułowana w ***Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju***

Stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi kraju, wskazując cele i niezbędne działania, instrumenty realizacyjne i kluczowe projekty zapewniające jej wdrożenie. Dokument ustala także system koordynacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki i społeczeństwem.

Strategia przedstawia nowy model rozwoju, tj. rozwój odpowiedzialny, czyli taki, który budując siłę konkurencyjną z wykorzystaniem nowych czynników wzrostu, zapewnia udział i korzyści wszystkim grupom społecznym zamieszkującym różne miejsca naszego kraju.

Jednocześnie w nowym modelu potrzeby obecnego pokolenia będą realizowane bez umniejszania szans przyszłych pokoleń.

Głównym celem wszystkich działań i przedsięwzięć przewidzianych w dokumencie jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Oczekiwanym efektem realizacji strategii będzie zwiększenie zamożności Polaków oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

- ***Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności***

Jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat.

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. W każdym z tych obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe, które uzupełniono sprecyzowanymi kierunkami interwencji.

Do celów rozwojowych zaliczono następujące cele: 1. Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji, 2. Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym, 3. Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, 4. Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, 5. Stworzenie Polski Cyfrowej, 6. Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”, 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego, 10. Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej, 11. Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

• ***Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030***

Jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 roku, w którym odzwierciedlenie znajdują określone w filarze „rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony” postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju.

Strategia jest punktem odniesienia dla Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, będąc zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej, zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście ma się przełożyć na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.

Jednym z celów dokumentu jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo; wskazano w nim obszary strategicznej interwencji, które otrzymają szczególne wsparcie (tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).

Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. Istotny nacisk położono w niej również na rozwijanie kompetencji administracji publicznej w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspierania powiązań pomiędzy lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki. W tym kontekście zakładając zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej, stworzono w dokumencie warunki do większego angażowania się

samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.

- **Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027**

Są elementem prac nad Umową Partnerstwa oraz krajowych i regionalnych programów operacyjnych dla interwencji finansowanych przez Europejskie Fundusze Inwestycyjne i Strukturalne w latach 2021-2027.

Dokument zawiera m.in. wyzwania i cele rozwojowe kraju, w tym diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej Polski, cele rozwojowe kraju w perspektywie do roku 2030, opis podejścia terytorialnego oraz matrycę potrzeb na lata 2021-2027 oraz uzasadnienie wyboru realizacji 5 celów Polityki Spójności na lata 2021-2027: 1. Bardziej inteligentna Europa, 2. Bardziej przyjazna dla środowiska niskomisyjna Europa, 3. Lepiej połączona Europa, 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, 5. Europa bliżej obywateli. Dokument obejmuje również opis warunków podstawowych, których spełnienie determinuje możliwość uruchomienia środków w poszczególnych celach polityki w kolejnej perspektywie, opis mechanizmów koordynacji i komplementarności polityki spójności z innymi politykami Unii Europejskiej, tj. Wspólną Polityką Rolną i Wspólną Polityką Rybołówstwa oraz instrumentami finansowanymi z Unii Europejskiej, tj. programami zarządzanymi centralnie przez Komisję Europejską, zarys finansowania programów operacyjnych w ramach Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027, katalog programów operacyjnych w Polsce w latach 2021-2027 oraz opis systemu instytucjonalnego służącego realizacji Umowy Partnerstwa.

W latach 2021-2027 w ramach Polityki Spójności możliwe będzie finansowanie przedsięwzięć ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego + i Funduszu Spójności. Proponowane programy operacyjne obejmują: program operacyjny w zakresie infrastruktury transportu, energetyki i środowiska, zdrowia, kultury, nauki i edukacji oraz spraw społecznych, program(-y) operacyjny(-ne) w zakresie badań, rozwoju oraz innowacyjności oraz rozwoju cyfrowego, program operacyjny w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego, program operacyjny w zakresie województw wschodniej Polski, program operacyjny w zakresie wspierania regionów z deficytem/obszarów słabszych gospodarczo, program operacyjny Pomoc Techniczna oraz 16 regionalnych programów operacyjnych.

W okresie programowania 2021-2027 zaproponowano również nowe rozwiązanie w postaci Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, którego zadaniem ma być wspieranie działań na rzecz ograniczenia negatywnych skutków społecznych, gospodarczych i środowiskowych związanych z odejściem od węgla i zaadoptowanie się do nowych warunków.

- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**

Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Należy przez to rozumieć dorastanie w godnych warunkach, skuteczną edukację, świadczenie pracy, prowadzenie działalności gospodarczej, stałe uczenie się dorosłych, w tym doskonalenie ich kompetencji i kwalifikacji, sprawiedliwy i powszechny dostęp do opieki zdrowotnej, realizowanie się w życiu rodzinnym i społecznym, aktywne spędzanie czasu wolnego, wysoką świadomość ekologiczną, udział w życiu publicznym i politycznym, a także stały rozwój osobisty oraz udział w procesach zmian zachodzących w świecie i Polsce.

- **Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030**

Głównym celem rozwojowym Dolnego Śląska jest nowoczesna gospodarka i wysoka jakość życia w atrakcyjnym środowisku. Z perspektywy rozwiązywania problemów społecznych istotny jest przede wszystkim cel strategiczny 3. Strategii Wojewódzkiej: Wzmocnienie Regionalnego Kapitału Ludzkiego

i Społecznego, gdzie w celach operacyjnych wskazano: kształtowanie postaw obywatelskich, wzrost społecznej integracji, doskonalenie regionalnego i lokalnych rynków pracy, poprawa efektywności kształcenia, doskonalenie regionalnej polityki wspierania seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami oraz kształtowanie postaw prozdrowotnych, prosportowych i proekologicznych.

- **Strategia Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej z perspektywą do 2030 r.**

To jeden z kluczowych dokumentów wyznaczających kierunki rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej we wszystkich sferach tzn. sferze społecznej, przestrzennej i gospodarczej. To perspektywiczny plan, który określa strategiczne cele rozwoju, wytycza kierunki działania w postaci priorytetów i działań operacyjnych. Zawiera zasady i sposoby zarządzania rozwojem w dłuższym horyzoncie czasowym określając działania, jakie należy podjąć, aby Aglomeracja mogła funkcjonować i rozwijać się.

Dokument Strategii wyznacza najważniejsze kierunki działań, które umożliwią skuteczne rozwiązywanie problemów oraz wzmocnienie potencjałów Aglomeracji Wałbrzyskiej w celu poprawy jakości życia mieszkańców.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka na lata 2021-2030 wpisuje się w cele i priorytety Strategii Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej z perspektywą do 2030 r. Przyczyni się ona do realizacji Priorytetu 2.3. Aktywna i zdrowa społeczność.

- **Strategia Rozwoju Gminy Lubawka na lata 2017-2023**

Jest podstawowym dokumentem strategicznym wyznaczającym kierunki rozwoju gminy. W oparciu o diagnozę stanu gminy, określono kierunki rozwoju gminy, formułując cele strategiczne, obszary strategiczne, cele priorytetowe oraz cele szczegółowe. Za cel strategiczny uznano uczynienie swojej małej ojczyzny – Gminy Lubawka - dobrym miejscem do życia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka na lata 2021-2030 wpisuje się w cele i zadania Strategii Rozwoju Gminy Lubawka na lata 2017-2023. Przyczyni się ona do realizacji celu priorytetowego 5. Poprawa jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie skuteczności polityki społecznej, a także poprawa poziomu edukacji. W ramach tego obszaru zostały określone następujące cele szczegółowe:

1. Aktywizacja społeczności lokalnej na rzecz rozwoju Gminy;
2. Dostosowanie szkolnictwa podstawowego do potrzeb rynku pracy;
3. Szeroki dostęp do oferty kulturalnej Gminy różnych grup społecznych i wiekowych;
4. Zintegrowanie działań instytucji, organizacji służb w celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu;
5. Poprawa poziomu nauczania.

2. Diagnoza sytuacji społecznej wraz z prognozą zmian

2.1. Charakterystyka sfery społecznej Gminy Lubawka

2.1.1. Podstawowe informacje o Gminie Lubawka

Gmina Lubawka położona jest w południowej części województwa dolnośląskiego, w strefie przygranicznej, w bezpośrednim sąsiedztwie Republiki Czeskiej, w górskim paśmie Sudetów Środkowych na terenie powiatu kamiennogórskiego. Gmina Lubawka graniczy z gminami: Kamienna Góra, Kowary i Mieroszów.

Gmina Lubawka prawie w całości leży w dorzeczu Bobru– lewostronnego dopływu Odry, dlatego w większości jest zlewiskiem morza Bałtyckiego i tylko w niewielkim stopniu – poprzez potok Szkło, dopływ Upy należy do zlewiska morza Północnego.

Miasto Lubawka położone jest u zbiegu Bobru i potoku Czarnuszka, w Bramie Lubawskiej, u podnóża Gór Kruczych – na wysokości 490-510 m n.p.m. Gmina Lubawka jest częścią Aglomeracji Wałbrzyskiej, w której skład wchodzi 22 Gminy – korzystające wspólnie z funduszy europejskich.

Przez Lubawkę przebiega droga krajowa nr 5. W Lubawce znajduje się drogowe przejście graniczne do Republiki Czeskiej. Lubawka leży na najdogodniejszej trasie z Wrocławia i Poznania w kierunku Pragi.

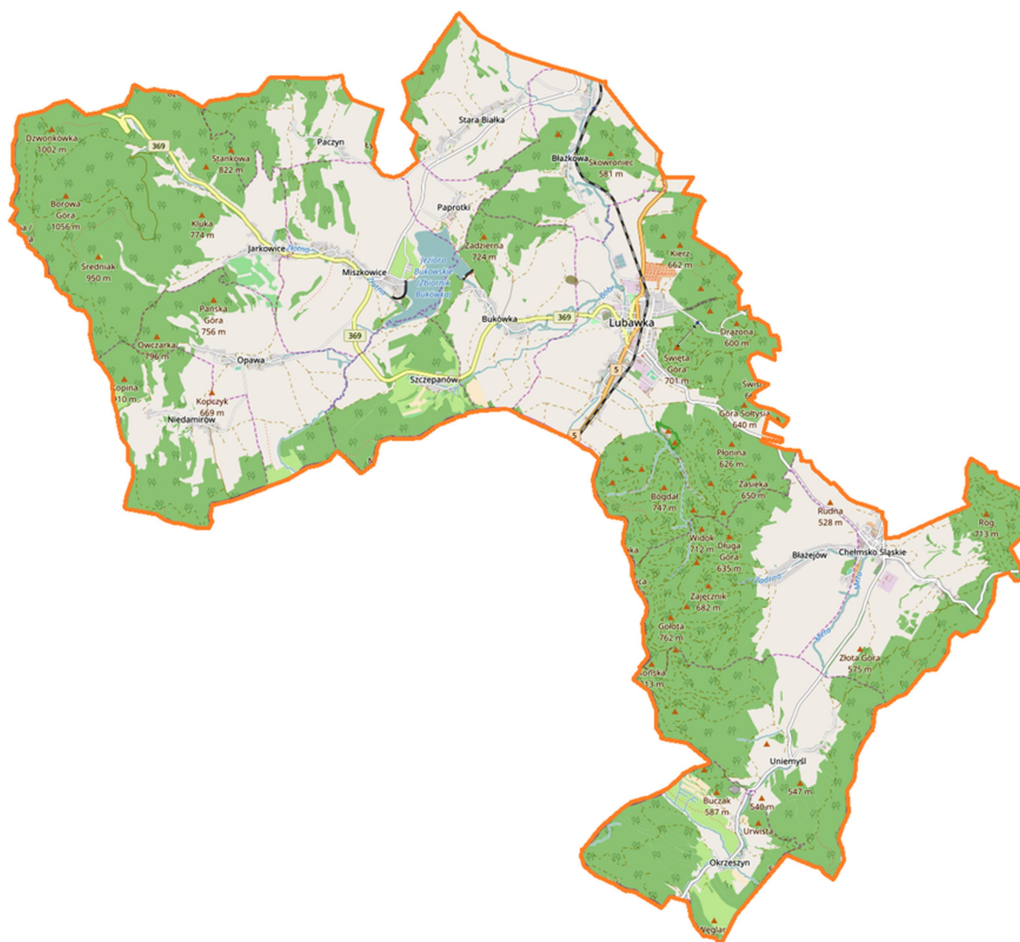
Na obszarze gminy znajdują się fragmenty następujących jednostek geograficznych: wschodnia część Karkonoszy (Grzbiet Lasocki), południowa część Kotliny Kamiennogórskiej (Wzgórza Bramy Lubawskiej oraz południowa część Kotliny Krzeszowskiej), południowa część Gór Kruczych i zachodnia część Zaworów. Na obszarze gminy znajduje się rezerwat przyrody Kruczy Kamień chroniący wzniesienie skalne przedstawiające ciekawą formę intruzji porfiru w skały osadowe.

Powierzchnia gminy Lubawka wynosi 138,1 km², co stanowi 34,9 % powierzchni powiatu kamiennogórskiego i 0,69 % powierzchni województwa dolnośląskiego. Gęstość zaludnienia w gminie Lubawka wynosi 79 osób/km², w powiecie kamiennogórskim 110 osób/km², w województwie dolnośląskim 145 osób/km².

Na terenie gminy leżą wsie:

- Błazejów,
- Błazkowa,
- Bukówka,
- Chełmsko Śląskie,
- Jarkowice,
- Miskowice,
- Niedamirów,
- Opawa,
- Paczyn,
- Paprotki,
- Stara Białka,
- Szczepanów,
- Uniemyśl,
- Okrzeszyn.

Rysunek. Mapa Gminy Lubawka

Źródło: [https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Lubawka_\(gmina\)_location_map.png](https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Lubawka_(gmina)_location_map.png)

2.1.2. Struktura demograficzna

Spółeczność gminy tworzą jej mieszkańcy i to oni stanowią potencjał demograficzny. Zasadniczy wpływ na kształt polityki społecznej, zarówno w całym województwie dolnośląskim, jak i w gminie Lubawka, mają procesy demograficzne, które uwidoczniły się i nasiliły w ostatnich latach. Do tych procesów zaliczamy:

- zmieniony model rodziny (małodzieństwo rodzin, samotne rodzicielstwo),
- przyrost naturalny,
- malejąca dzietność,
- migracje wewnętrzne i zagraniczne (duża mobilność).

Dane statystyczne z zakresu demografii dotyczące populacji mieszkańców gminy Lubawka, zawarte w poniższych tabelach i wykresach, ujawniają wiele ciekawych informacji.

W ostatnich trzech latach obserwujemy spadek liczby ludności Gminy.

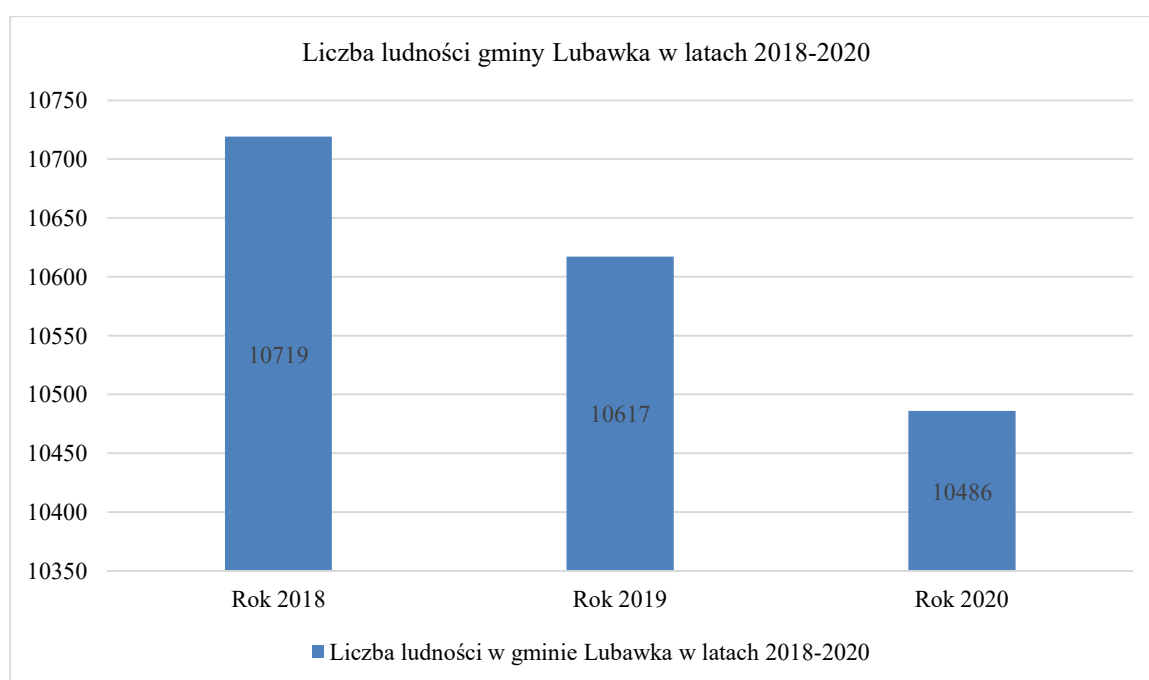
Główne czynniki wpływające na liczbę ludności to ruch naturalny (urodzenia i zgony) oraz migracje. Poniższa tabela i wykres przedstawiają powyższe zjawisko.

Tabela. Liczba ludności gminy Lubawka w latach 2018-2020

Rok	Liczba ludności
2018	10 719
2019	10 617
2020	10 486

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Lubawka

Wykres. Liczba ludności gminy Lubawka w latach 2018-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Lubawka

Tabela. Liczba mieszkańców gminy Lubawka w latach 2018-2020 z podziałem na sołectwa

Miejscowość	2018	2019	2020
Błażejów	295	296	295
Błażkowa	230	236	236
Bukówka	244	250	253
Chelmsko Śl.	1 966	1 936	1 916
Jarkowice	349	348	353
Lubawka	5 880	5 805	5 714
Miszkowice	565	547	549
Niedamirów	162	161	159
Okrzeszyn	187	177	174

Opawa	342	346	331
Paczyn	67	70	68
Paprotki	84	89	90
Stara Białka	194	204	199
Szczepanów	64	63	63
Uniemyśl	90	89	86
Ogółem	10 719	10 617	10 486

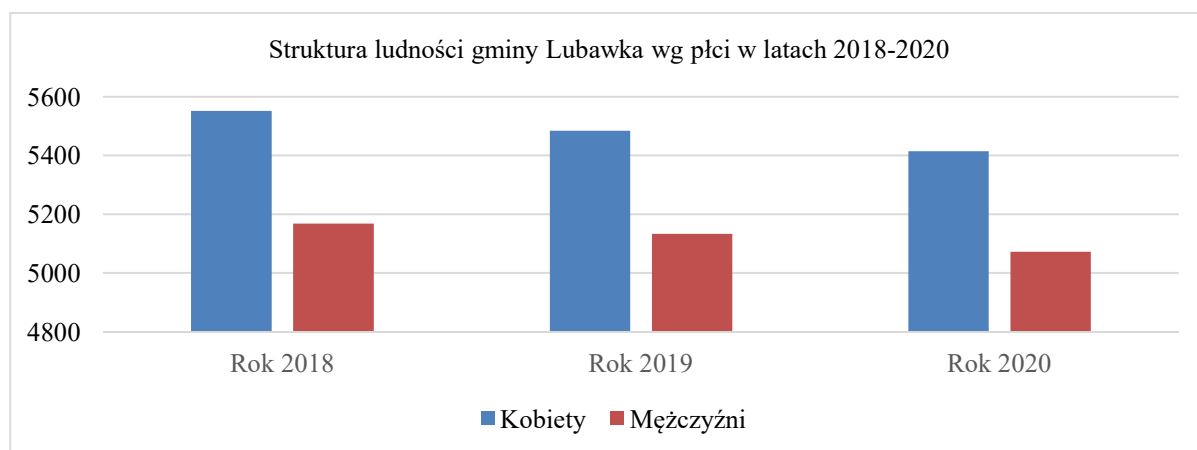
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Lubawka

Tabela. Struktura ludności gminy Lubawka wg płci w latach 2018-2020

Rok	Kobiety	Mężczyźni	Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn)
2018	5551	5168	107
2019	5484	5133	107
2020	5414	5072	107

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Lubawka

Wykres. Struktura ludności gminy Lubawka wg płci w latach 2018-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Lubawka

Tabela. Struktura ludności gminy Lubawka według wieku i płci w latach 2018-2020

Przedział wiekowy	2018		2019		2020	
	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
0-2	109	130	109	135	111	134
3	42	43	40	44	36	41
4-5	84	88	80	93	82	89
6	36	39	47	41	37	46
7	39	51	37	39	45	42
8-12	280	284	269	280	263	257
13-15	165	138	157	141	157	155
16-17	121	89	121	84	106	91
18	55	43	64	49	56	39
19-20	117	97	115	93	120	90
21-40	1601	1478	1550	1449	1491	1383
41-60	1437	1457	1427	1408	1428	1380
61-64	430	457	412	465	407	474
65-70	337	435	345	453	344	441
71-81	236	403	282	404	301	450
> 81	79	319	78	306	88	302
Ogółem	5168	5551	5133	5484	5072	5414

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Lubawka

Analizując dane Urzędu Miasta Lubawka w kolejnych latach badanego okresu liczba kobiet przewyższa liczbę mężczyzn. W roku 2020 struktura ludności w gminie pod względem płci przedstawia się następująco: 5414 (52%) stanowiły kobiety; 5072 (48%) - mężczyźni.

Ta dysproporcja jest bardzo widoczna, w wieku powyżej 71 roku życia, gdzie liczba kobiet jest dwa razy większa niż liczba mężczyzn.

Przedstawione powyżej dane ukazują wyraźne tendencje w zakresie zmniejszenia się liczby mieszkańców, przy jednoczesnym wzroście i utrzymywaniu się na wysokim poziomie odsetka osób w przedziałach wiekowych 65-81 i > 81. Istotną kwestią jest fakt wzrostu liczby mieszkańców w przedziale wiekowym 0-2, co wskazuje na wzrost liczby urodzeń w analizowanym okresie.

Tabela. Starzenie się mieszkańców Gminy Lubawka

Rok	2018	2019	2020
Liczba mieszkańców	10719	10617	10486

Osoby w wieku poprodukcyjnym	2266	2333	2400
%	21%	22%	23%

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Lubawka

2.1.3. Bezrobocie mieszkańców gminy Lubawka

Bezrobocie jest zjawiskiem negatywnym dla osób nim dotkniętych. Ma ujemne skutki dla społeczeństwa. Są nimi: duże koszty świadczeń socjalnych, niewykorzystane zdolności do pracy i umiejętności osób bezrobotnych, poczucie zagrożenia utratą pracy ludzi zatrudnionych i niebezpieczeństwo zwiększenia się zasięgu zjawisk niepożądanych. Negatywne skutki bezrobocia dla samych bezrobotnych i ich rodzin - to kłopoty finansowe, a często ubóstwo, trudności z zagospodarowaniem wolnego czasu, izolacja społeczna, zależność od innych ludzi, upokorzenia, niepokój o przyszłość i poczucie napiętnowania. Wszystko to pogarsza stan psychiczny bezrobotnych, zwłaszcza, gdy pozostawanie bez pracy jest długotrwałe.

Bezrobocie, zwłaszcza długookresowe świadczy o ułomności całego systemu gospodarczego i można uznać je za zjawisko patologiczne, gdyż pozbawia ono możliwości zaspokojenia jednej z podstawowych potrzeb – potrzeby pracy. W konsekwencji uniemożliwia realizację podstawowych funkcji zatrudnienia i staje się źródłem strat zarówno ekonomicznych jak i psychospołecznych. Do najbardziej negatywnych skutków bezrobocia zaliczyć należy:

- obniżenie materialnego poziomu życia i zagrożenie egzystencji osób bezrobotnych i ich rodzin;
- emigracja wykształconych kadr, zwłaszcza młodych ludzi, którzy nie mogą znaleźć pracy;
- frustracja poszczególnych jednostek i całych grup spowodowana niemożnością włączenia się ludzi w proces pracy i związane z tym poczucie nieprzydatności. Zjawisko to ma ujemny wpływ na stan zdrowia fizycznego i na kondycję psychiczną dotkniętych nim osób. Przejawem tego negatywnego wpływu jest między innymi skrócenie długości życia, wzrost liczby samobójstw;
- patologia społeczna przejawiająca się alkoholizmem, narkomanią, przestępczością zarówno wśród dorosłych jak i wśród młodzieży. Niemożność uzyskania normalnej pracy skłania zwłaszcza te ostatnie osoby do poszukiwania nielegalnych źródeł dochodów stanowiąc w perspektywie zagrożenie dla całego kraju.

Bezrobocie w psychologii jest traktowane jako wysoce stresujące doświadczenie powodujące zmianę dotychczasowych wzorów zachowania. Jest to sytuacja deprimująca, gdyż dana osoba nie ma na nią wpływu. Psychologowie twierdzą, że ten szczególny rodzaj stresu, który pojawia się wraz z utratą pracy, wpływa na to, iż osoba bezrobotna czuje się wyobcowana, izolowana, nie czuje kontroli nad własnym życiem.

U ludzi dotkniętych bezrobociem obserwuje się znaczne zmiany w psychice. Frustracja, obojętność, zahamowanie rozwoju osobowości, stale narastający lęk o przyszłość, to nieodłączne czynniki procesu bezrobocia prowadzące do powstawania zachowań aspołecznych - alkoholizmu, narkomanii, prostytucji i przestępczości. Bezrobocie stwarza sytuacje stresowe, które powodują, że jednostka jest zmuszona do zmiany swoich dotychczasowych wzorów zachowań, aby przystosować się do nowej sytuacji, co nieprzerwanie łączy się z destabilizacją życia rodzinnego i powoduje stan przymusowej zależności od innych osób.

Tabela. Zjawisko bezrobocia na terenie gminy Lubawka w latach 2018-2020 (dane za miesiąc grudzień)

Wyszczególnienie	2018			2019			2020		
	Ogółem	kobiety	mężczyźni	Ogółem	kobiety	mężczyźni	Ogółem	kobiety	mężczyźni
Liczba osób bezrobotnych w tym:	198	110	88	190	101	89	254	128	126
z prawem do zasiłku	45	30	15	29	19	10	39	21	18
zamieszkali na wsi	96	50	46	99	49	50	130	59	71
zwolnieni z przyczyn dot. zakładu pracy	5	3	2	6	5	1	4	3	1
do 30 roku życia	41	31	10	41	30	11	58	41	17
długotrwale bezrobotne	81	38	43	72	41	31	102	51	51
kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	32	32	0	28	28	0	37	37	0
powyżej 50 roku życia	66	21	45	59	17	42	78	20	58
bez kwalifikacji zawodowych	64	38	26	57	32	25	70	44	26
bez doświadczenia zawodowego	17	14	3	18	11	7	18	11	7
posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	33	33	0	45	39	6	50	46	4
posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	0	0	0	0	0	0	0	0	0
niepełnosprawni	27	13	14	27	14	13	19	6	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Kamiennej Górze

Udział poszczególnych kategorii osób bezrobotnych wśród wszystkich osób pozostających bez pracy w gminie Lubawka na przestrzeni lat 2018-2020 ma tendencję wzrostową. W analizowanym okresie zmalała liczba osób uprawnionych do zasiłku dla bezrobotnych. Wzrasta liczba osób długotrwale bezrobotnych, liczba osób pozostających bez pracy, które ukończyły 50 rok życia oraz liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia.

Osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP w Kamiennej Górze z powodu trudności w zabezpieczeniu potrzeb swoich i swojej rodziny korzystały z różnych form wsparcia przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej. Poniższa tabela przedstawia jaki procent stanowiły rodziny, w których chociaż jedna osoba pozostawała bez pracy w stosunku do ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Tabela. Korzystający z pomocy MGOPS w latach 2018-2020 w związku z bezrobociem w rodzinie.

Rok	Liczba korzystających z pomocy MGOPS		Liczba korzystających z pomocy MGOPS z powodu bezrobocia w rodzinie		% w stosunku do wszystkich korzystających MGOPS	
	rodzin	osób w rodzinach	rodzin	osób w rodzinach	rodzin	osób w rodzinach
2018	292	507	97	187	33	37
2019	249	420	81	147	33	35
2020	246	397	84	147	34	37

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS Lubawka

Powiatowy Urząd Pracy w Kamiennej Górze proponował różne formy aktywizacji bezrobotnego m.in. szkolenia, staże, przygotowania zawodowe, prace interwencyjne, roboty publiczne, podjęcie działalności gospodarczej, podjęcie pracy w ramach refundowania kosztów zatrudnienia bezrobotnego. W analizowanym okresie pracodawcy zgłaszali chęć zatrudnienia osób bezrobotnych najczęściej w zawodach: sprzedawca, jeliciarz, technik prac biurowych, salowa, technik informatyk, sortowacz surowców wtórnych, operator ładowarki, ślusarz, robotnik budowlany, kierowca samochodu ciężarowego.

2.1.4. Mieszkalnictwo i infrastruktura komunalna

Na wyjątkową rolę mieszkania w hierarchii potrzeb człowieka i w wyznaczaniu jakości jego życia zwraca się coraz większą uwagę. O prawie do godnego mieszkania mówią np. liczne dokumenty międzynarodowe, unijne i krajowe oraz przepisy prawne. Zobowiązuje się państwa do zapewnienia skutecznej realizacji prawa do mieszkania poprzez: wspieranie dostępu do mieszkania na odpowiednim poziomie; zapobieganie bezdomności i ograniczanie liczby bezdomnych, a docelowo wyeliminowanie zjawiska bezdomności; wzrost dostępności dochodowej mieszkań poprzez działania mające na celu ograniczenie wydatków z nimi związanych.

W poniższych tabelach przedstawiono zasoby mieszkaniowe oraz liczbę wniosków złożonych z podziałem na mieszkania komunalne, socjalne oraz do remontu w Gminie Lubawka w latach 2018-2020.

Tabela. Zasoby mieszkaniowe w gminie Lubawka w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	745	745	712
Liczba mieszkań (lokali) socjalnych w zasobie gminy	76	76	55

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Lubawka

Tabela. Liczba wniosków złożonych z podziałem na mieszkania komunalne, socjalne oraz do remontu w gminie Lubawka w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Liczba wniosków złożonych na przydział mieszkania komunalnego	13	15	22
Liczba wniosków złożonych na przydział mieszkania (lokalu) socjalnego	16	15	24
Liczba wniosków złożonych na przydział mieszkania do remontu	28	17	21

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Lubawka

Komunalny zasób mieszkaniowy Gminy Lubawka w 2020 roku obejmował 712 mieszkań komunalnych oraz 55 lokali socjalnych. W stosunku do roku 2018 liczba mieszkań zarówno komunalnych jak i socjalnych maleje, natomiast liczba wniosków o przydział mieszkań komunalnych i socjalnych wzrasta.

2.1.5. Oświata i opieka nad dziećmi

W 2020 roku na terenie gminy działalność w zakresie wychowania przedszkolnego prowadziły 3 przedszkola publiczne w Lubawce, w Chełmsku Śląskim i w Miskowicach, do których uczęszczało łącznie 271 dzieci.

Działalność w zakresie oświaty prowadziły 3 szkoły :

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lubawce
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Chełmsku Śląskim

- Szkoła Podstawowa w Miszkowicach

Naukę w roku szkolnym 2020/2021 w ww. placówkach pobierało 757 uczniów.

Tabela. Liczba dzieci uczęszczających do placówek wychowania i oświaty w Gminie Lubawka w latach 2018-2020

Rodzaj placówki	Liczba dzieci uczęszczających do placówki w roku 2018	Liczba dzieci uczęszczających do placówki w roku 2019	Liczba dzieci uczęszczających do placówki w roku 2020
Przedszkola w gminie	280	274	271
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lubawce	499	490	426
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Chelmsku Śląskim	269	227	224
Szkoła Podstawowa w Miszkowicach	113	124	107

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Lubawka

W analizowanym okresie można zauważyć niewielki spadek ilości uczniów i wychowanków w placówkach oświatowych na terenie Gminy Lubawka.

Uczniowie znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie, w szczególności, gdy w rodzinie występuje: bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność, brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm lub narkomania, a także gdy rodzina jest niepełna lub wystąpiło zdarzenie losowe mogą ubiegać się o stypendium socjalne dla uczniów.

Poniższa tabela przedstawia liczbę uczniów, którzy otrzymali tą formę wsparcia wraz z kwotą wydatkowaną na ten cel.

Tabela. Liczba uczniów i kwota wydatkowana na stypendia socjalne dla uczniów w Gminie Lubawka w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Liczba uczniów	20	9	3
Kwota świadczeń w zł	52 224,00	24 656,00	8 357,00

Źródło: opracowane na podstawie danych z Urzędu Miasta Lubawka

Z powyższych danych wynika, że ilość uczniów otrzymujących stypendia socjalne znacznie spadła z 20 uczniów w 2018 roku do 3 uczniów w 2020r., co wiąże jest tym samych z dużo niższymi wydatkami poniesionymi na ten cel.

2.1.6. Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy Lubawka świadczenia zdrowotne świadczą dwie placówki, w tym jedna podlega samorządowi terytorialnemu: SP ZOZ w Lubawce z filiami w Chełmsku Śląskim oraz Miskowicach. W dni świąteczne, soboty, niedziele oraz po godzinie 18:00 ambulatoryjnej i wyjazdowej pomocy mieszkańcom gminy udziela powiatowe Centrum Zdrowia w Kamiennej Górze. Ponadto opiekę nocną i świąteczną zapewnia Dolnośląskie Centrum Rehabilitacji Kamienna Góra. W SPZOZ w Lubawce funkcjonują dwie poradnie specjalistyczne: ginekologiczno-położnicza i stomatologiczna, przyjmujące w ramach umowy z NFZ. Placówki realizują ponadto bezpłatne i płatne badania diagnostyczne: laboratoryjne, ultrasonograficzne i badania EKG.

Poniższa tabela przedstawia liczbę pacjentów korzystających z usług Sp ZOZ w Lubawce oraz liczbę porad udzielanych przez lekarzy w ramach POZ

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Liczba pacjentów korzystających z usług przychodni	7 010	6 932	7 036
Liczba porad udzielanych przez lekarzy w ramach POZ	26 443	25 414	27 931

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z SP ZOZ w Lubawce

Z informacji podanych przez SP ZOZ w Lubawce personel medyczny promował zdrowy styl życia, właściwego zachowania i profilaktyki podczas indywidualnych rozmów z pacjentami,

W placówkach zdrowotnych na terenie gminy Lubawka rozwieszano plakaty, ulotki, broszurki na temat szkodliwości uzależnień, jak i prowadzenia zdrowego stylu życia.

W placówkach oświatowych prowadzone były programy zdrowotne: „Czyste powietrze wokół nas”, „Nie pal przy mnie proszę”, „Zdrowe śniadanie”, „Moje dziecko idzie do szkoły”, „ Program profilaktyki HIV/ AIDS. Przeprowadzono fluoryzację w klasach I-VI w których pielęgniarka szkolna.

SP ZOZ w Lubawce wydał 321 glukometrów oraz przeprowadził szkolenia z ich obsługi. Z pacjentami omawiano problem cukrzycy, jej powikłania i sposób udzielania pomocy w sytuacjach nagłych związanych z tą chorobą.

W gabinecie ginekologiczno-położniczym prowadzona była edukacja na temat profilaktyki nowotworu szyjki macicy i nowotworu piersi.

2.1.7. Kultura, sport i rekreacja

Działalność w zakresie kultury na terenie gminy Lubawka prowadzi Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Lubawce oraz Wiejski Dom Kultury w Chełmsku Śląskim, a także Biblioteka Gminna w Lubawce wraz z filią w Chełmsku Śląskim. Przy gminnych jednostkach kultury funkcjonują różnorodne grupy artystyczne oraz grupy zajęciowe: 3 Zespoły Ludowe (Wrzos, Zgoda, Kwiatuszki Lnu), Orkiestra Dęta z Lubawki, 9 grup zajęciowych dla dzieci i młodzieży (karate, koło filmowe, zajęcia teatralne, zajęcia muzyczne, nauka gry na instrumentach dętych, taniec towarzyski, rytmika, język angielski, nauka gry na gitarze), 9 grup zajęciowych dla młodzieży i dorosłych (joga, zumba, zajęcia teatralne, język hiszpański, kółko brydżowe, gimnastyka, aerobik, taniec towarzyski, rękodzieło) oraz 2 grupy zajęciowe dla seniorów (Uniwersytet Trzeciego Wieku, Akademia Każdego Wieku) – zrzeszające około 220 mieszkank i mieszkańców.

Walory turystyczne i rekreacyjne gminy Lubawka uwarunkowane są zasobami przyrodniczymi i krajobrazowymi, dziedzictwem kulturowym i przygraniczną lokalizacją. Wśród najważniejszych atrakcji turystycznych na obszarze gminy wymienić należy przede wszystkim: rezerwat Kruczy Kamień, zalew Bukówka oraz skocznię i wyciąg narciarski. Przez obszar gminy przebiegają liczne oznakowane szlaki turystyczne, rowerowe i konne. Wytyczone zostały tu również trasy narciarstwa biegowego i zjazdowego o różnym stopniu trudności. Mieszkańcy mają możliwość korzystania z takich obiektów sportowo-rekreacyjnych jak Miejski Stadion w Lubawce, którego część lekkoatletyczna jest certyfikowana do V kategorii Polskiego Związku Lekkiej Atletyki i uprawnia do rozgrywania zawodów sportowych. Obiekt ten jest wyposażony ponadto w boisko do piłki nożnej z naturalną nawierzchnią, po gruntownej modernizacji (2016), ośrodek tenisowy z 3 kortami do gry z mączki ceglanej oraz zaplecze sanitarno-gastronomiczne. Na terenie parku miejskiego "Watra" w Lubawce mieści się natomiast skatepark, boisko do gry w koszykówkę uliczną oraz siłownia zewnętrzna.

Na terenie gminy Lubawka działalność w zakresie sportu prowadzą również organizacje pożytku publicznego m.in. : Miejski Klub Sportowy „Orzeł” Lubawka, Klub Sportowy „Włókniarz” Chełmsko Śląskie, Klub Sportów Walki Fight Club Lubawka , Młodzieżowy Klub Sportowy „Chełmsko Śląskie”, Ludowy Zespół Sportowy „Dragon” Miszkowice, Międzyszkolny Uczniowski Klub Narciarski „Pod Stróżą”, Stowarzyszenie Brama Opawska, MUKN "Pod Stróżą".

2.1.8. Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie Gminy działają służby w zakresie bezpieczeństwa publicznego – należą do nich Policja i Ochotnicza Straż Pożarna.

Komisariat Policji ma swoją siedzibę w Lubawce przy Alei Wojska Polskiego 14. W ostatnich trzech latach policja odnotowała około 120 przestępstw stwierdzonych w Gminie Lubawka.

W ostatnich trzech latach Policja odnotowała w Gminie Lubawka około 40 zdarzeń kryminalnych rocznie. Wśród nich dominują kradzieże oraz włamania, rzadko występują bójki, pobicia czy rozboje.

Tabela. Zdarzenia kryminalne w gminie Lubawka w latach 2018-2020

Zdarzenie kryminalne	2018	2019	2020
Rozboje	1	1	2
Bójki, pobicia, uszkodzenia ciała	0	3	1
Włamania	14	15	16
Kradzieże samochodów	1	1	0
Kradzieże pozostałe	13	10	13
Uszkodzenie mienia	1	14	14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komisariatu Policji w Lubawce

W zakresie prewencji i walki z pożarami oraz innymi zagrożeniami zdrowia i życia ludzkiego, a także ochrony dobytku i środowiska naturalnego, usuwania klęsk żywiołowych i katastrof w gminie odpowiadają jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP) w: Chełmsku Śląskim, Jarkowicach, Lubawce, Miszkowicach, Okrzeszynie i Opawie.

Analiza działań służb mundurowych oraz zdarzeń kryminalnych na terenie Gminy pozwala prognozować, że poziom bezpieczeństwa w najbliższych latach się nie pogorszy.

2.1.9. Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe stanowią znaczny potencjał społeczny, działają na rzecz wybranego interesu i nie kierując się osiągnięciem zysku. Tworzone są przez ludzi autentycznie zaangażowanych w problemy społeczne i zainteresowanych działaniami na rzecz mieszkańców. Priorytetem gminy Lubawka jest jak najlepsze zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, którą tworzą jej mieszkańcy, a aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi i liderami środowisk lokalnych jest jednym z elementów efektywnego kierowania jej rozwojem. Na obszarze gminy działalność prowadzą m.in. takie organizacje pożytku publicznego jak: "Włókniarz" Chełmsko Śląskie, Stowarzyszenie "Lubawka", Stowarzyszenie Entuzjastów Klasycznej Muzyki Organowej Ziemi, Kamiennogórskiej "Ukłon dla Cecylii", Międzyszkolny Uczniowski Klub Narciarski "Pod Stróżą", Stowarzyszenie "Szczepanowski Grzbiet", Uczniowski Klub Sportowy "Tkacz" oraz Ochotnicze Straże Pożarne: OSP w Chełmsku Śląskim, OSP w Jarkowicach, OSP w Lubawce, OSP w Miszkowicach, OSP w Okrzeszynie i OSP w Opawie.

2.2. Podmioty zajmujące się rozwiązywaniem problemów społecznych w Gminie Lubawka

2.2.1 Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawce

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za rozwiązywanie problemów społecznych działającym na rzecz zapewnienia mieszkańcom Gminy Lubawka bezpieczeństwa socjalnego jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawce (OPS), mający siedzibę w Lubawce przy ul. Dworcowej 33. OPS jest jednostką organizacyjną gminy Lubawka powołaną do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej. Posiada własny budżet. Na realizację zadań własnych i zleconych OPS otrzymuje środki z budżetu gminnego i z budżetu państwa. Rada Miejska w Lubawce kontroluje działalność Ośrodka poprzez Komisję Rewizyjną.

Ośrodek działa na podstawie:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej,
- uchwały nr XIII/59/90 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Lubawce z dnia 27 kwietnia 1990 roku w sprawie utworzenia Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubawce,
- uchwały nr I/232/17 Rady Miejskiej w Lubawce z dnia 26 stycznia 2017 roku w sprawie nadania statutu Miejsko-Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Lubawce,
- Regulaminu Organizacyjnego Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- aktów prawa określających funkcjonowanie Ośrodka.

Działalność Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubawce obejmuje miasto i gminę Lubawka. Jego działalność obejmuje zadania normowane ustawą o pomocy społecznej, ale ośrodek zajmuje się także sferą wspierania rodziny i pieczy zastępczej, świadczeniami rodzinnymi, wychowawczymi, pomocą osobom uprawnionym do alimentów, dodatkami mieszkaniowymi wraz z dodatkami energetycznymi, działaniami z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii oraz zadaniami związanymi z przyznawaniem Karty Dużej Rodziny.

Ośrodek posiada nr identyfikacji REGON 003271870 oraz nr identyfikacji podatkowej NIP 614-10-32-614. W Ośrodku obowiązują następujące godziny rozpoczęcia i zakończenia pracy: poniedziałek 8:00 – 16.00, wtorek – piątek 7:00 - 15:00. Kierownik Ośrodka przyjmuje interesantów w sprawach skarg i wniosków w poniedziałki od godz. 14.00 do godz. 16.00 i środę od godz. 10:00 do godz. 12:00.

W 2020 roku w Ośrodku zatrudnione były łącznie 24 osoby, w tym 5 pracowników socjalnych.

Na ogólną liczbę klientów Ośrodka Pomocy Społecznej składają się osoby i rodziny uzyskujące wsparcie z tytułu:

- pomocy społecznej,
- wsparcia rodziny,
- świadczeń rodzinnych,
- świadczeń wychowawczych,
- świadczeń „Dobry Start”,
- funduszu alimentacyjnego,
- dodatków mieszkaniowych i energetycznych,
- profilaktyki uzależnień,
- pozostałych świadczeń (zdrowotnych, interwencyjnych)

2.2.1.1. Działania w zakresie pomocy społecznej

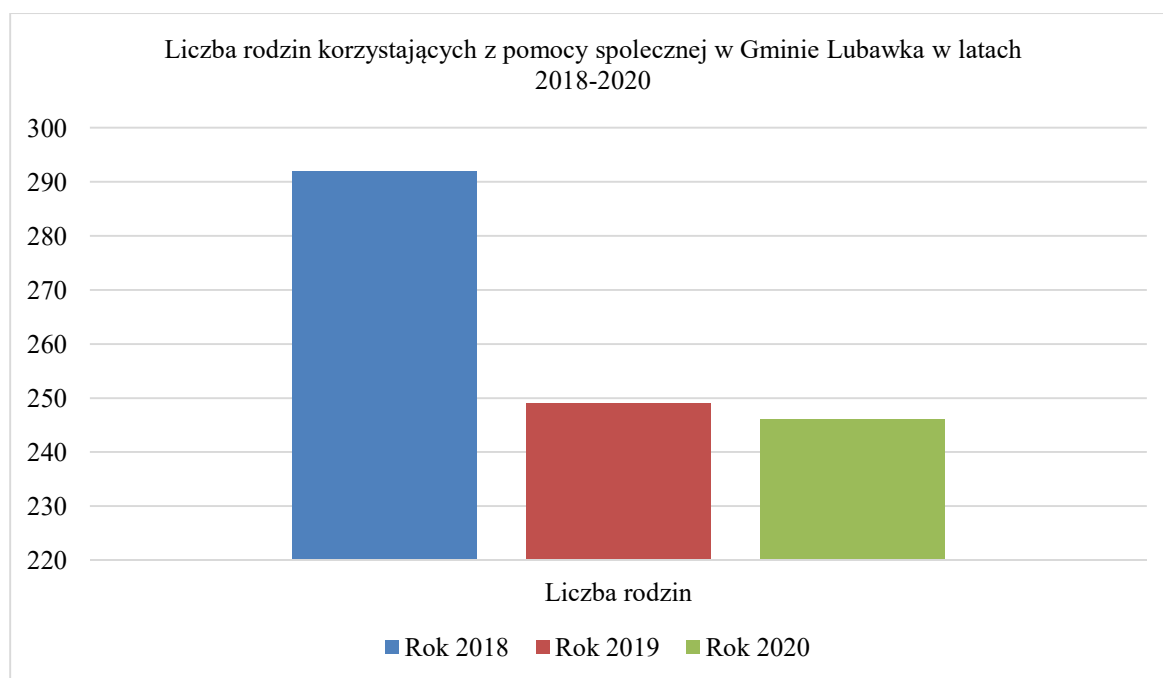
Kluczowym obszarem działalności OPS jest pomoc społeczna. Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, która ma wesprzeć osoby i rodziny w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując swoje własne uprawnienia i możliwości. Pomoc jest udzielana, gdy wystąpi trudna sytuacja życiowa, której osoba lub rodzina nie jest w stanie samodzielnie przezwyciężyć, przy czym do ustawowo wymienianych przyczyn udzielenia wsparcia zaliczyć należy: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwałą lub ciężką chorobę, przemoc w rodzinie, potrzebę ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzebę ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych), trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali status uchodźcy (ochronę uzupełniającą), trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm lub narkomanię, a także zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe, klęski żywiołowe lub ekologiczne. Kryterium dochodowe uprawniające do uzyskiwania świadczeń pieniężnych od 1 października 2018 roku wynosi: dla osoby samotnie gospodarującej 701 zł, natomiast dla osoby w rodzinie - 528 zł.

Tabela. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Lubawka w latach 2018-2020

Rok	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin
2018	507	292
2019	420	249
2020	397	246

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Lubawce

W ostatnich latach z systemu pomocy społecznej korzystało od 292 do 246 rodzin, co daje od 2,72% do 2,35% ogółu mieszkańców Gminy. Można zauważyć, iż liczba mieszkańców Gminy korzystających ze wsparcia spada.

Wykres. Odsetek mieszkańców Gminy Lubawka objętych wsparciem pomocy społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Lubawce

Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawce realizując zadania ustawy o pomocy społecznej w roku 2020 udzielił pomocy finansowej 346 osobom z 224 rodzin oraz pomocy w formie pracy socjalnej 211 osobom z 143 rodzin. Najczęstszymi powodami udzielenia pomocy były: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie, alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – w tym rodziny niepełne, ubóstwo, potrzeba ochrony macierzyństwa w tym potrzeba ochrony wielodzietności, bezdomność, narkomania, trudności po zwolnieniu z zakładu karnego, przemoc w rodzinie. W większości przypadków podstawą do udzielenia pomocy było równocześnie kilka przesłanek.

Do głównych świadczeń pieniężnych transferowanych w ramach systemu pomocy społecznej należą zasiłki stałe, okresowe oraz celowe. W roku 2020 zasiłki stałe, przeznaczone dla osób niezdolnych do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnych do pracy, pobierało 60 osób. Przeważały wśród nich osoby samotne, niepełnosprawne, starsze. Zasiłki okresowe, dla osób w trudnych sytuacjach życiowych, uzyskiwało 82 osób. Tu z kolei przeważały osoby mieszkające samotne. Kluczowym powodem wsparcia w formie zasiłku okresowego było bezrobocie - pomoc z tego powodu otrzymywało 62 osoby- to ponad 75 % osób pobierających zasiłki okresowe. Podopieczni OPS uzyskiwali również zasiłki celowe wypłacane w związku z niezbędną potrzebą bytową, jak np. zakup żywności, leków, opału czy odzieży, a także zasiłki w naturze. W okresie 2018-2020 pomoc taką dostawało od 166 do 195 osób. Podkreślić należy również, że OPS wypłacał zasiłki celowe specjalne, a więc wsparcie w związku z niezbędną potrzebą bytową dla osób, które przekraczają kryterium dochodowe. Pomoc taką rocznie dostawało od 80 do 92 osób.

Zmniejszyła się liczba osób pobierających zasiłki okresowe (o 34%) i celowe (o 6 %) na przestrzeni lat 2018-2020. Powszechnie przyznawanym świadczeniem było dożywianie dzieci w szkołach, w ramach programu

rządowego Pomoc państwa w zakresie dożywiania, przy czym zauważyć należy spadek osób uzyskujących taką pomoc – z 67 w 2018 roku do 53 w roku 2020. Ma to związek z świadczeniem związanym z realizacją programu 500+.

Ważnym rodzajem świadczeń, szczególnie z perspektywy osób samotnych, z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagających pomocy innych, są usługi opiekuńcze. Obejmują one pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Pomoc taką otrzymywało rocznie od 30 do 32 osób, głównie samotnych.

Tabela. Główne świadczenia z pomocy społecznej udzielane przez MGOPS w Lubawce w latach 2018-2020

Świadczenia		2018	2019	2020
Zasiłek stały				
	Liczba osób, którym przyznano decyzją	71	68	60
	Liczba świadczeń	692	665	633
	Liczba rodzin	71	68	60
	Liczba osób w rodzinie	83	79	65
Zasiłek okresowy				
	Liczba osób, którym przyznano decyzją	125	97	82
	Liczba świadczeń	754	600	590
	Liczba rodzin	124	96	81
	Liczba osób w rodzinie	257	183	131
w tym z powodu bezrobocia				
	Liczba osób, którym przyznano decyzją	85	60	62
	Liczba świadczeń	453	378	408
	Liczba rodzin	85	60	62
	Liczba osób w rodzinie	153	93	96
Posiłek dla dzieci				
	Liczba osób, którym przyznano decyzją	67	64	53
	Liczba świadczeń	8061	7891	2790
	Liczba rodzin	34	34	258
	Liczba osób w rodzinie	155	142	125
Usługi opiekuńcze				
	Liczba osób, którym przyznano decyzją	32	27	30
	Liczba świadczeń	9369	7385	7460
	Liczba rodzin	32	27	29
	Liczba osób w rodzinie	33	28	30
Zasiłki celowe i w naturze				
	Liczba osób, którym przyznano decyzją	195	166	183
	Liczba rodzin	194	166	182
	Liczba osób w rodzinie	284	234	284

w tym zasiłki celowe specjalne				
	Liczba osób, którym przyznano decyzją	84	80	92
	Liczba świadczeń	122	127	151
	Liczba rodzin	83	80	92
	Liczba osób w rodzinie	110	109	126
Odpłatność gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej				
	Liczba osób, którym przyznano decyzją	14	17	15
	Liczba świadczeń	162	171	157
	Liczba rodzin	14	16	14
	Liczba osób w rodzinie	15	19	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Lubawce

Osoby, które wymagają całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, mogą korzystać z pobytu w domu pomocy społecznej, instytucji całodobowej opieki, świadczącej usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne. MGOPS w Lubawce w latach 2018-2020 pokrywał koszty pobytu w domu pomocy społecznej dla od 14 do 17 osób. Ze względu na zmianę modelu rodziny, jest coraz mniej rodzin wielodzietnych i wielopokoleniowych, coraz więcej osób samotnych bez rodzin.

Wszystkie osoby i rodziny otrzymujące pomoc finansową objęte były pracą w formie pracy socjalnej. Pracownicy socjalni osobom niezaradnym życiowo pomagali w załatwianiu różnych spraw urzędowych i administracyjnych. Pracownicy socjalni Ośrodka prowadzili także pracę socjalną w oparciu o kontrakt socjalny, którym w 2020 r. objętych zostały 23 osoby. Ponadto rozpoznają i analizują potrzeby i sytuacje osoby, rodziny, realizują działania zmierzające do usamodzielnienia osób, rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem lokalnym. Przeprowadzono wywiady i wydano 11 decyzji dla osób nie ubezpieczonych, niemających prawa do nieodpłatnego korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej.

Pracownicy socjalni współpracują z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie przekazywania informacji o aktualnych ofertach pracy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy, korzystającym z pomocy społecznej. Informują zainteresowane osoby o możliwości skorzystania z poradnictwa zawodowego w PUP, utrzymują stały kontakt z biurem pośrednictwa pracy. Pracownicy socjalni prowadzą zbiórkę odzieży, mebli, sprzętu AGD dla osób potrzebujących. Przeprowadzają wywiady środowiskowe dla potrzeb innych ośrodków pomocy społecznej, dla Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

MGOPS w Lubawce w ramach wsparcia osób korzystających z pomocy, realizuje różnorodne działania, w tym projekty finansowane ze środków europejskich.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawce w latach 2017-2019 realizował projekt „Placówki Wsparcia Dziennego dla dzieci w Lubawce i Miskowicach” . W ramach niniejszego projektu, współfinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020, zostały utworzone Gminne Placówki Wsparcia Dziennego z siedzibą w Lubawce i Miskowicach, które rozpoczęły działalność od m-ca marca 2017 r. Placówka Wsparcia Dziennego w Lubawce ma lokalizację w budynku ZSP w Lubawce przy ul. Mickiewicza 4, a Placówka Wsparcia Dziennego w Miskowicach w Szkole Podstawowej w Miskowicach, Miskowice 8. Dzieci przebywające w Placówce Wsparcia Dziennego mają zabezpieczone wsparcie opiekuńcze, wychowawcze, edukacyjne, w formie organizacji czasu wolnego, pomocy w nauce, w zakresie rozwijania zainteresowań,

organizacji zajęć sportowych, rekreacyjnych, kulturalno- edukacyjnych. Zachowana jest 3-letnia trwałość projektu, zgodnie z zawartą umową o dofinansowanie. Placówka Wsparcia Dziennego z/s w Lubawce funkcjonuje w sposób ciągły, natomiast Placówka Wsparcia Dziennego z/s w Miskowicach pozostaje w stałej gotowości, rekrutacja do placówki prowadzona jest nieprzerwanie. W 2020 roku z pomocy PWD skorzystało łącznie 35 dzieci. Obecnie w związku z sytuacją epidemiologiczną spowodowaną rozprzestrzenianiem się COVID-19 i prowadzonym nauczaniem zdalnym w szkole, zajęcia w PWD zostały zawieszono.

Od miesiąca stycznia 2018r. swoją działalność rozpoczął Dzienny Dom Pobytu SENIOR+ z/s w Bukówce. Celem powstałej placówki jest zwiększenie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym. Dzienny Dom Pobytu zapewnia wsparcie seniorom (osobom nieaktywnym zawodowo w wieku 60+) przez umożliwienie korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym oferty prozdrowotnej, obejmującej także usługi w zakresie aktywności ruchowej, a także oferty edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej, w zależności od potrzeb. W Dziennym Domu Pobytu Senior+ seniorzy mogą nawiązywać i podtrzymywać relacje społeczne, realizować pasje i zainteresowania oraz rozwijać formy samopomocy. W 2020 roku z pomocy DDP Senior + skorzystało łącznie 20 osób. Gmina Lubawka otrzymuje corocznie z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dofinansowanie do prowadzenia Dziennego Domu Pomocy Senior+. Do 2020r. dofinansowanie przyznawane było w ramach Programu Wieloletniego SENIOR+ na lata 2015-2020. Od 2021r. dofinansowanie jest przyznawane w ramach Programu Wieloletniego SENIOR+ na lata 2021-2025, który jest kontynuacją poprzedniego programu. W 2017 roku zostało przyznane dofinansowanie w ramach Modułu I - Utworzenie i wyposażenie placówki Senior+. Od 2018 roku przekazywane jest dofinansowanie w ramach Modułu II - Zapewnienie funkcjonowania Dziennego Domu Senior+. Obecnie w związku z sytuacją epidemiologiczną spowodowaną rozprzestrzenianiem się COVID-19 i związanej z tym sytuacji braku możliwości pobytu w Dziennym Domu Pobytu przez osobę skierowaną, zajęcia stacjonarne w DDP Senior+ zostały zawieszono. Kontynuowane są jednak spotkania w ramach indywidualnej terapii zajęciowej. Uczestnicy otrzymują także pomoc w dojazdach na szczepienia przeciw COVID-19, pomoc w realizacji recept, drobnych zakupach, wypożyczeniu książek. Obywają się również zajęcia ruchowe na świeżym powietrzu. Wszystkie spotkania z uczestnikami odbywają się z zachowaniem wszelkich zasad bezpieczeństwa sanitarnego.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawce corocznie bierze udział w konkursie ogłaszanym przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej - Asystent rodziny , pozyskując dotację na zatrudnienie asystentów rodziny (od 2016 r. MGOPS w Lubawce zatrudnia 2 asystentów rodziny - 1,5 etatu).

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawce bierze również udział w realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. MGOPS w Lubawce pełni funkcję organizacji partnerskiej o zasięgu lokalnym (OPL) w zakresie dystrybucji artykułów żywnościowych do osób najbardziej potrzebujących. Celem programu jest zapewnienie najuboższym mieszkańcom pomocy żywnościowej i realizacja działań w ramach środków towarzyszących na rzecz włączenia społecznego. Pomoc w zakresie PO PŻ kierowana jest do osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych. Osoby potrzebujące kwalifikowane są do otrzymania pomocy żywnościowej na podstawie skierowań wydawanych przez MGOPS w Lubawce. W ramach PO PŻ 2014-2020 Podprogram 2019 (na koniec grudnia 2020 r.) z pomocy skorzystało 509 osób z terenu gminy Lubawka. Przekazano 1895 paczek żywnościowych

o łącznej wadze 18,410 t. Paczka żywnościowa składa się z co najmniej trzech artykułów spożywczych z różnych grup towarowych wydawanych jednorazowo a wchodzących w skład zestawu. Zestaw artykułów spożywczych w Podprogramie 2019 obejmował: makaron jajeczny, makaron kukurydziany, ryż biały, kasza gryczana, herbatniki, mleko UHT, ser podpuszczkowy dojrzewający, groszek z marchewką, fasola biała, koncentrat pomidorowy, powidła śliwkowe, buraczki wiórki, sok jabłkowy, filet z makreli w oleju, szynka drobiowa, pasztet wieprzowy, cukier biały, olej rzepakowy, gołąbki w sosie pomidorowym.

Od miesiąca stycznia 2020r. Gmina Lubawka - Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawce wraz z partnerami Spółdzielnią Socjalną PARASOL oraz Gminą Kamienna Góra realizuje projekt dofinansowany z Funduszy Europejskich pt. Aktywni w działaniu . Termin ukończenia projektu przewidziany był na dzień 31.12.2020, jednak z powodu pandemii COVID –19 został przedłużony do 30.04.2021r. Celem projektu jest nabycie łącznie przez 20 osób, w tym z gminy Lubawka 12 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, kompetencji niezbędnych do codziennego funkcjonowania w życiu społecznym, zawodowym, poprzez objęcie ich kompleksowym i wielokierunkowym wsparciem łączącym aktywizację w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej. Uczestnicy projektu objęci byli wsparciem psychologa, doradcy zawodowego, prawnika, pedagoga, trenera zatrudnienia wspieranego. Każdy z uczestników został skierowany na kurs zawodowy a następnie na staż zawodowy, po odbyciu którego mogą otrzymać zatrudnienie.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawce przystąpił do Programu Opieka wytchnieniowa – edycja 2021 , który jest finansowany ze środków pochodzących z Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Program kierowany jest do:

1. dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami:

a) konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz

b) konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji

2. osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, których członkowie rodzin lub opiekunowie sprawujący bezpośrednią opiekę, wymagają wsparcia w postaci doraźnej, krótkotrwałej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w zakresie opieki nad tymi osobami.

W pierwszej kolejności z usług opieki wytchnieniowej powinny skorzystać dzieci niepełnosprawne z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami, o których mowa powyżej, oraz osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności, które są całkowicie niesamodzielne.

Głównym celem programu jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów przez umożliwienie im uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie opieki wytchnieniowej. Opieka wytchnieniowa może odciążyć opiekunów m.in. poprzez zapewnienie im wsparcia w wykonywaniu dotychczasowych obowiązków lub zapewnienie zastępstwa, dzięki któremu opiekunowie zyskują czas dla siebie.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawce w roku 2020 oraz 2021 przystąpił także do Programu Wspieraj Seniora. Program skierowany jest dla osób powyżej 70 roku życia, które zdecydowały się na pozostanie w domu, dla własnego bezpieczeństwa w czasie pandemii nie są w stanie np. poprzez wsparcie rodziny zabezpieczyć sobie artykułów podstawowej potrzeby. W szczególnych przypadkach, pomoc może być udzielona osobie poniżej 70 roku życia. Szczególne sytuacje oznaczają brak możliwości zapewnienia niezbędnych potrzeb wynikających ze stanu zdrowia oraz sytuacji rodzinnej i społecznej osoby. Udzielenie

pomocy w ramach programu nie zależy od kryterium dochodowego. Usługa wsparcia polega w szczególności na dostarczeniu zakupów, zgodnie ze wskazanym przez Seniora zakresem, obejmujących artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykuły spożywcze, środki higieny osobistej. W 2020 roku w ramach Programu Wspieraj Seniora z pomocy skorzystało łącznie 23 osoby.

2.2.1.2. Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych

Wprowadzona w 2011 roku ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada obowiązek wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Udzielana pomoc polega przede wszystkim na analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie, wzmocnieniu roli i funkcji rodziny, rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, pomocy w integracji rodziny, przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny oraz dążeniu do reintegracji rodziny.

Kluczową osobą wspierającą rodziny w ramach działań ośrodka pomocy społecznej jest asystent rodziny. Od 1 stycznia 2015 roku gminy obligatoryjnie muszą zatrudniać asystenta rodziny, wcześniej było to fakultatywne. MGOPS w Lubawce zatrudnia 2 asystentów rodziny. W okresach od 2018 do 2020 roku asystenci rodziny pracowali z rodzinami: w 2018 roku pod ich opieką było 27 rodzin, zaś w roku 2020 było 21 rodzin.

Tabela. Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej w gminie Lubawka w latach 2018-2020

Lata	Liczba rodzin objętych wsparciem
2018	27
2019	23
2020	21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Lubawce

Wspieraniem asystenta rodziny objęte są rodziny problemowe - z wieloma dysfunkcjami, od lat korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, często wielodzietne lub niepełne. Główne zadania asystenta rodziny koncentrują się na pracy z dziećmi - wsparciu w diagnozowaniu problemów edukacyjnych, współpracy z instytucjami edukacyjnymi, pomocy w diagnozowaniu problemów zdrowotnych, ale również z osobami dorosłymi - szczególnie w zakresie wsparcia w dysponowaniu finansami, prowadzeniu gospodarstwa domowego i opiece nad dziećmi, aktywizacji zawodowej oraz walce z uzależnieniami. Wsparcie rodziny poprzez działania asystenta rodziny uzupełnia pracę pracownika socjalnego i przyczyniają się do kompleksowej pomocy rodzinom. W roku 2020r. gmina poniosła odpłatność za pobyt 23 dzieci w pieczy zastępczej w kwocie 140 786,82zł.

2.2.1.3. Wsparcie dla rodzin z dziećmi

Realizowane przez OPS w Lubawce zadania z zakresu wsparcia dla rodzin z dziećmi dotyczą działań związanych z wypłacaniem świadczeń rodzinnych, pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Zasady przyznawania i wypłacania świadczeń rodzinnych opisane są w ustawie o świadczeniach rodzinnych z 2003 roku. Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy,
- zasiłek dla opiekuna jako świadczenie będące realizacją wyroku Trybunału Konstytucyjnego,
- świadczenie rodzicielskie

Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego. Osoba mająca prawo do zasiłku rodzinnego może ubiegać się o następujące dodatki:

- Dodatek z tytułu urodzenia dziecka
- Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
- Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka
- Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej
- Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
- Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
- Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego

Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego i dodatków uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenia przysługują, jeżeli przeciętny miesięczny dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 674,00 zł, a w przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764,00 zł. Kwoty kryteriów dochodowych uprawniających do zasiłku rodzinnego, a także wysokość poszczególnych świadczeń rodzinnych podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyników badań prognozy wsparcia dochodowego rodzin. Ostatnia weryfikacja miała miejsce 1 listopada 2018 r.

Na realizację zadań sfinansowanych z dotacji z budżetu państwa wraz z wydatkami na obsługę świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz składkami emerytalno-rentowymi w okresie od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2020 roku tutejszy organ wydał kwotę 3 568 469,72zł. Nie wydatkowano środków na realizację zadania wynikającego z ustawy z dnia 04.11.2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W 2020 roku z zakresu pomocy ustawy o świadczeniach rodzinnych skorzystało 327 rodzin, które pobrały 10 809 świadczeń. Największą liczebność stanowiły rodziny z dwojgiem dzieci oraz z jednym dzieckiem, a najmniejszą z czworgiem i więcej dzieci.

Liczba świadczeń rodzinnych wypłacanych w latach 2018-2020 znacząco spadła. Dotyczy to generalnie zasiłków rodzinnych z dodatkami (tabela poniżej). Spadek liczby wypłacanych jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka wiąże się prawdopodobnie z wprowadzeniem od 1 stycznia 2013 roku kryterium dochodowego w odniesieniu do tego świadczenia. Zestawienie świadczeń rodzinnych wypłaconych w latach 2018-2020 zamieszczono w poniższej tabeli.

Tabela. Liczba zrealizowanych świadczeń rodzinnych w gminie Lubawka w latach 2018 - 2020

Świadczenia rodzinne	2018	2019	2020
Zasilek rodzinny z dodatkami			
Zasilek rodzinny	6789	6038	4881
Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu:			
urodzenia dziecka	42	21	19
opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	214	170	82
samotnego wychowywania dziecka	347	314	324
kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	395	374	320
rozpoczęcia roku szkolnego	688	679	454
podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	659	668	639
wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1174	1098	960
Świadczenia opiekuńcze			
zasiłek pielęgnacyjny	2198	2327	2166
świadczenie pielęgnacyjne	506	613	703
specjalny zasiłek opiekuńczy	43	34	15
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	73	44	45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Lubawce

MGOPS w Lubawce zajmuje się również obsługą funduszu alimentacyjnego - świadczeń wypłacanych w oparciu o ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów z 2007 roku. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenia te przysługują, jeżeli dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900,00 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł miesięcznie.

W 2020 roku z pomocy skorzystało 43 rodziny w ilości 922 świadczeń. Przeważającą grupą osób uprawnioną do świadczeń były osoby w wieku od urodzenia do 17 lat. Na terenie gminy Lubawka zamieszkiwało 159 dłużników alimentacyjnych, a poza terenem gminy 96 dłużników.

Ustawa z 11.02.2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci wprowadza w obszarze wsparcia dla rodziny nowy rodzaj świadczenia - świadczenie wychowawcze w ramach Rządowego Programu Rodzina 500 plus. Prowadzenie postępowań w sprawach świadczenia wychowawczego jest kolejnym zadaniem dla naszego Ośrodka, które jest realizowane od 01 kwietnia 2016 roku. Do końca czerwca 2019 roku świadczenie to rodzice otrzymywali niezależnie od dochodu na każde drugie i kolejne dziecko, a w przypadku mniej zamożnych rodzin także na pierwsze (kryterium dochodowe 800,00 zł oraz 1200,00 zł w rodzinie z niepełnosprawnym dzieckiem). Dzięki wprowadzonym zmianom od 1 lipca 2019 roku świadczenie wychowawcze przysługuje na wszystkie dzieci do 18 roku życia, bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę. W roku 2020 z zakresu ustawy

o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, skorzystało 862 rodziny w ilości 18921 świadczeń.

Od 1 lipca 2018 r. tutejszy Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawce na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, realizuje zadanie w postaci wypłaty świadczenia „Dobry start” w wysokości jednorazowo 300,00 zł, które przysługuje w związku z rozpoczęciem przez dziecko roku szkolnego. W 2020 roku na ten cel otrzymano środki z budżetu państwa na kwotę w wysokości 326400,- zł, z których skorzystało 1089 uczniów z naszej gminy.

2.2.1.4. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne

Dodatek mieszkaniowy jest formą pomocy dla osób, które nie są w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania. Dodatek może uzyskać osoba, która ma tytuł prawny do lokalu mieszkalnego oraz dochody na osobę nieprzekraczające 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym. Pod uwagę bierze się również powierzchnię lokalu mieszkalnego.

W 2020 roku z dodatków mieszkaniowych skorzystało: 82 rodziny w ilości: 711 świadczeń na łączną kwotę: 116 393,63zł, a średnia miesięczna wysokość dodatku mieszkaniowego wyniosła: 163,79 zł. W zakresie uprawnień do dodatku mieszkaniowego w w/w okresie wydano 123 decyzje administracyjne przyznające prawo do dodatku mieszkaniowego, 13 decyzji odmownych i 1 decyzję wygaszających.

Najwięcej tj. 628 świadczeń zostało przyznanych najemcom mieszkań komunalnych ZGM, co stanowi kwotę 102 389,51zł. Pozostałe 83 świadczenia zostały przyznane lokatorom spółdzielni mieszkaniowych, właścicielom lokalu mieszkaniowego i posiadającym inny tytuł prawny do lokalu, co stanowiło kwotę 14 004,12zł.

W 2020 roku w okresie od stycznia do grudnia z dodatków energetycznych skorzystało: 61 rodzin w ilości 555 świadczeń na łączną kwotę: 7 481,00zł.

W zakresie uprawnień do dodatku energetycznego w w/w okresie wydano: 104 decyzji administracyjnych (wszystkie pozytywne).

Tabela. Liczba rodzin pobierających dodatek mieszkaniowy i dodatek energetyczny w gminie Lubawka w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Liczba rodzin pobierających dodatek mieszkaniowy	114	95	82
Liczba rodzin pobierających dodatek energetyczny	79	68	61

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Lubawce

2.2.1.5. Prognoza zapotrzebowania na pracę MGOPS w Lubawce w latach 2021-2030

Analizy demograficzne, badania sytuacji na rynku pracy oraz ogólnej sytuacji społecznej pozwalają na wskazanie, że w latach 2021-2030 konieczne będzie kontynuowanie pracy MGOPS w Lubawce w omówionych powyżej obszarach. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych utrzymywała się będzie na stałym poziomie, ewentualne zmiany w tym zakresie wynikać mogą ze zmian zasad przyznawania świadczeń. W związku z rosnącą liczbą rodzin z dziećmi konieczny będzie rozwój wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

2.2.2. Pozostałe instytucje Gminy Lubawka

Do zadań własnych Gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, przeciwdziałaniem narkomani i przemocy w rodzinie. Zakres powyższych zadań spisany jest w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, uchwalanym corocznie przez Radę Miejską.

Głównym celem Programu jest profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, które były realizowane m.in. poprzez edukację, podnoszenie wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Lubawka, prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych oraz podnoszenie kompetencji służb pracujących w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie. Źródłem finansowania zadań Programu były dochody Gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019, poz. 2277).

Zakres działań związany z realizacją programu to przede wszystkim szeroko rozumiana współpraca z instytucjami, których zakres działalności również obejmuje działania związane ze zwalczaniem patologii i szerzeniem profilaktyki, a są to przede wszystkim: Szkoły, Policja, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawce, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Prokuratura, Sąd Rejonowy w Kamiennej Górze, Punkt Konsultacyjny funkcjonujący przy MGOPS w Lubawce, Zakład Lecznictwa Odwykowego w Czarnym Borze, Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Kamiennej Górze, Placówka Wsparcia Dziennego w Lubawce, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Lubawce i inne podmioty będące partnerami realizacji działań.

Realizowane są programy profilaktyki uniwersalnej dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym.

Tabela. Działania informacyjne i edukacyjne realizowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w roku 2020

DZIAŁANIA INFORMACYJNE I EDUKACYJNE	Wartość wskaźnika (liczba osób)
działania edukacyjne adresowane do dzieci, młodzieży na temat zagrożeń wynikających z używania środków psychoaktywnych	60
działania edukacyjne i profilaktyczne dla dzieci i młodzieży w obszarze przeciwdziałania przemocy pod nazwą „Młodzieżowe Forum Bezpieczeństwa”	368

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Lubawce

W 2020 roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubawce po raz IV realizował i koordynował kampanię społeczną pn. Młodzieżowe Forum Bezpieczeństwa. Forum zostało zrealizowane we współpracy i przy udziale Szkół z terenu gminy Lubawka. Kampania obejmowała cykl działań informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do społeczności gminy Lubawka, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów szkół podstawowych. Tematem przewodnim w 2020r. Forum był ŚWIADEK PRZEMOCY. Hasło przewodnie brzmiało KRZYWDA INNYCH KARMİ SIĘ MILCZENIEM ŚWIADKÓW. Głównym celem kampanii było uświadomienie potrzeby reagowania społecznego na zjawisko przemocy, a także promowanie idei równości, tolerancji, szacunku i integracji. Cele szczegółowe obejmowały budowanie wśród uczniów postaw tolerancji i szacunku wobec wszelkiej odmienności, przeciwdziałanie zjawiskom dyskryminacji i przemocy, minimalizowanie poziomu agresji wśród uczniów, stymulowanie aktywności społecznej uczniów, propagowanie działań altruistycznych, podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców gminy Lubawka na temat zjawiska przemocy oraz promocja Gminy Lubawka – rozpropagowanie realizowanego działania poprzez strony internetowe. Forum zostało sfinansowane z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020. W ramach kampanii przeprowadzono 4 konkursy. Były to: konkurs na hasło promujące Forum, plakat i zakładkę do książki. Przeprowadzono także konkurs na filmik dotyczący przeciwdziałania przemocy, który nagrywały całe klasy. W dniu 10 marca 2020 roku w Domu Kultury w Lubawce przeprowadzone zostały warsztaty, podczas których uczniowie wszystkich szkół z terenu Gminy pracowali metodą METAPLANU w obszarze tematu głównego kampanii. Ze względu na stan epidemii, związany z Covid-19 w bieżącym roku zmieniła się nieco formuła kampanii. Zaplanowane sondaże odbyły się w ograniczonym zakresie, natomiast konferencja podsumowująca nie odbyła się. Sondaże przeprowadzono wśród uczniów szkół oraz wśród mieszkańców gminy Lubawka. Podsumowaniem Forum będzie reportaż filmowy z przebiegu wszystkich działań przeprowadzonych w ramach kampanii – udostępniony w mediach społecznościowych i wyświetlony uczniom szkół z terenu gminy Lubawka podczas lekcji wychowawczych, po ich powrocie do szkół.

2.2.2.1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Komisja realizuje zadania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności: tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu i środków psychoaktywnych, działalność wychowawczą i informacyjną, ograniczenie dostępności alkoholu, leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu, zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Celem działania Komisji jest podejmowanie inicjatyw zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych i działania na rzecz trzeźwości, zmiany struktury spożywania napojów alkoholowych oraz przeciwdziałania i usuwania następstw nadużywania alkoholu wśród mieszkańców Gminy.

Do zadań Komisji należy:

- inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań własnych Gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych,
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego,
- inicjowanie działań zmierzających do zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- organizowanie pomocy psychospołecznej i prawnej dla rodzin, w których występują problemy alkoholowe, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej dla mieszkańców Gminy, a w szczególności dla dzieci i młodzieży,
- podejmowanie działań zmierzających do współpracy z instytucjami, stowarzyszeniami i osobami fizycznymi, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych - zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Miejskiej w Lubawce,
- kontrola przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych, na podstawie upoważnienia wydanego przez Burmistrza Miasta Lubawka.

W 2020 roku GKRPA w Lubawce rozpatrzyła 37 wniosków o podjęcie działań zmierzających do zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego. Na posiedzenie GKRPA wezwano 53 osoby. Komisja skierowała 14 wniosków na badanie biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu oraz skierowała 11 wniosków do sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego.

Tabela. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubawce w latach 2018-2020

Działania GKRPA	2018	2019	2020
Liczba rozpatrzonych wniosków o podjęcie działań zmierzających do zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego	43	49	37
Liczba osób skierowanych na badanie biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	22	29	14
Liczba wniosków skierowanych do sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego	11	15	11
Liczba osób, które dobrowolnie podjęły leczenie odwykowe	25	33	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Lubawce

GKRPA w Lubawce realizuje także swoje zadania w zakresie wydawania opinii o udzielenie pozwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. W 2020 roku wpłynęło 14 wniosków o wydanie pozwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

W ramach profilaktyki uzależnień dofinansowywane są również działania prowadzone przez inne podmioty publiczne, a także organizacje pozarządowe.

2.2.2.2. Miejsko-Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Miejsko-Gminny Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jest podmiotem realizującym zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny stanowią przedstawiciele służb miejskich, instytucji i organizacji działających w obszarze wsparcia społecznego. Działania Zespołu zmierzają do poprawy sposobów udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy, ich najbliższemu otoczeniu poprzez kreowanie lokalnej polityki wobec problemu i wypracowywania procedur oraz standardów.

Celem działania Zespołu Interdyscyplinarnego jest:

- pomoc osobom i rodzinom dysfunkcyjnym w przezwyciężaniu problemów,
- efektywne podejmowanie działań interwencyjnych i pomocowych w momencie zaistniałego problemu,
- współdziałanie z innymi podmiotami przy rozwiązywaniu problemu i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Zadania Zespołu Interdyscyplinarnego obejmują:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie w zakresie wykonywania obowiązków służbowych i zawodowych,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy,
- podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą oraz opracowanie stosownej strategii postępowania (procedura „Niebieskiej Karty”),
- kierowanie ofiar i sprawców do specjalistycznych ośrodków udzielających wsparcia oraz zajmujących się rozwiązywaniem problemów przemocy,
- gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej,
- występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- zwiększenie wrażliwości społecznej na zjawisko przemocy w rodzinie,
- współpraca z innymi podmiotami w obszarze upowszechniania informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie.

Miejsko-Gminny Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie powołany został w Gminie Lubawka w 2011 roku.

Do Zespołu Interdyscyplinarnego wpływają „Niebieskie Karty” założone przez uprawnione instytucje w rodzinach, których zaistniało podejrzenie stosowania przemocy domowej. W latach 2018-2020 do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 105 Niebieskich Kart, z czego 29 w 2018 roku, 32 w 2019 roku oraz 44 w 2020 roku.

Prowadzone są również szkolenia dla przedstawicieli służb pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2.2.2.3. Prognoza zapotrzebowania na pracę pozostałych instytucji gminnych zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych w latach 2021 -2030

Analiza informacji dotyczących powodów udzielania pomocy społecznej oraz liczby osób korzystających z wsparcia pozostałych instytucji gminnych działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych pozwala prognozować dalsze występowanie zjawisk uzależnień, przemocy w rodzinie, zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży. Rodzi to konieczność dalszej pracy instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych. W latach 2021-2030 konieczne jest więc rozwijanie działalności Punktu Konsultacyjnego oraz Placówek Wsparcia Dziennego jako podmiotów uzupełniających działania podejmowane przez obligatoryjnie powoływane podmioty: Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Miejsko-Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

2.2.3. Ponadgminne instytucje publiczne wspierające mieszkańców Gminy Lubawka

2.2.3.1. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Kamiennej Górze

Wsparcie dzieci i młodzieży w zakresie określenia ich potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych, pomocy w rozwiązywaniu problemów, zapewniają poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kamiennej Górze której organem prowadzącym jest Starostwo Powiatowe w Kamiennej Górze. Zapewnia pomoc i wsparcie dzieciom, młodzieży i ich rodzicom z terenu powiatu kamiennogórskiego, w tym Gminy Lubawka. Główne cele działalności Poradni, to wspomaganie rozwoju i efektywności uczenia się dzieci i młodzieży, pomoc uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz udzielanie dzieciom, młodzieży, ich rodzicom, opiekunom i nauczycielom pomocy psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej. Realizacją zadań zajmuje się wysoko wykwalifikowana kadra specjalistów.

Poradnia mieści się w budynku przy ul. Jana Pawła II 17 w Kamiennej Górze. Jest placówką z bogatym doświadczeniem w działalności diagnostycznej, terapeutycznej, edukacyjnej i profilaktycznej. Udziela wsparcia i pomocy placówkom zlokalizowanym w rejonie powiatu kamiennogórskiego.

2.2.3.2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Wsparcie mieszkańcom Gminy Lubawka zapewnia również jednostka organizacyjna pomocy społecznej na poziomie powiatu - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kamiennej Górze, prowadzone przez powiat kamiennogórski. Mieści się ono w Kamiennej Górze, przy ul. Sienkiewicza 6a. PCPR realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rehabilitacji zawodowej oraz społecznej osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W ramach zadań z zakresu pomocy społecznej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie m.in. prowadzi interwencję kryzysową, specjalistyczne poradnictwo, pomoc uchodźcom, realizuje zadania z zakresu infrastruktury ośrodków wsparcia czy domów pomocy społecznej. Centrum prowadzi także działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

PCPR realizuje ważne zadania z zakresu pieczy zastępczej, pełni funkcję Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Powiecie Kamiennogórskim. W 2020 roku z terenu Gminy Lubawka w pieczy zastępczej umieszczonych jest 23 dzieci.

PCPR zajmuje się wsparciem rehabilitacji osób niepełnosprawnych. W ramach oferty osoby niepełnosprawne mogą korzystać z dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych. Niepełnosprawni mogą też korzystać z dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, dofinansowania likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, także aktywności w ramach Warsztatu Terapii Zajęciowej.

2.2.3.3. Powiatowy Urząd Pracy

Zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej realizowane są przede wszystkim przez publiczne służby zatrudnienia, wśród których kluczową rolę odgrywają powiatowe urzędy pracy.

Mieszkańcy Gminy Lubawka korzystać mogą z pomocy Powiatowego Urzędu Pracy w Kamiennej Górze, zlokalizowanego przy ul. Sienkiewicza 6a. Urząd zajmuje się wsparciem bezrobotnych - rejestrowaniem ich, ustalaniem profili pomocy, wypłatą świadczeń oraz działaniami aktywizacyjnymi i pomocowymi zmierzającymi do uzyskania zatrudnienia. Udziela także pomocy pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników przez pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe.

Bezrobotni objęci byli wsparciem z zakresu pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego, szkoleń i staży. Korzystali też oni z instrumentów rynku pracy - najczęściej ze staży, prac interwencyjnych oraz dofinansowania działalności gospodarczej. Urząd prowadzi również liczne projekty, w ramach których pomaga określonym kategoriom osób bezrobotnych.

2.2.4. Organizacje pozarządowe działające na rzecz rozwiązywania problemów społecznych

Organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie Gminy Lubawka są aktywne na różnych polach działalności społecznej.

Aktywnym w zakresie pomocy osobom starszym jest Związek Emerytów i Rencistów w Lubawce mający siedzibę w Lubawce, przy ul. Dworcowej 33. Zrzesza on 156 członków. W ramach swojej działalności pomaga w formie żywności. W 2020 roku 32 członków Związku Emerytów i Rencistów uczestniczyło w wypoczynku letnim w Ustroniu Morskim oraz 11 w miejscowości Łazy. Ponadto zorganizowany był Dzień Babci i Dziadka dla ok 80 osób.

Na terenie gminy Lubawka funkcjonuje Uniwersytet Trzeciego Wieku, który prowadzi działania na rzecz poprawy jakości życia osób starszych, daje szansę aktualizowania swojej wiedzy, poszerzania własnych, często zapomnianych pasji i zainteresowań poprzez wykłady, seminaria, lektoraty języków obcych, zajęcia praktyczne, zajęcia gimnastyczne, różnego rodzaju piesze wycieczki oraz organizuje wyjazdy do teatru, opery, kina.

2.3. Problemy społeczne i sposoby ich rozwiązywania w opinii mieszkańców

Diagnoza problemów społecznych oparta o dane i informacje Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Urzędu Miasta Lubawka i innych jednostek gminnych uzupełniona została wynikami badań ankietowych dotyczących poglądów mieszkańców na problemy społeczne występujące na terenie Gminy Lubawka oraz preferencji w zakresie ich rozwiązywania.

Na potrzeby procesu tworzenia Strategii w okresie luty – marzec 2021 roku przeprowadzone zostało badanie ankietowe na reprezentatywnej próbie mieszkańców. Dokonano doboru próby, wybierając jako cechy: płeć i miejsce zamieszkania. W badaniu ankietowym wzięło udział 51 mieszkańców Gminy Lubawka. Celem badań było określenie poziomu zadowolenia mieszkańców z życia w Gminie, zdiagnozowanie głównych problemów społecznych, w tym identyfikacja deficytów w zakresie infrastruktury społecznej oraz określenie priorytetowych

zdaniem mieszkańców kierunków działania władz gminnych w obszarze polityki społecznej.

W związku z tym, przedstawione poniżej odpowiedzi stanowią materiał poglądowy.

W próbie znalazło się 27 kobiet (tj. 53% badanych) i 24 mężczyzn (47%), głównie osoby pracujące, w średnim wieku.

Tabela. Respondenci wg cech społeczno-demograficznych

Płeć	Odsetek respondentów
Kobieta	53%
Mężczyzna	47%

Źródło: Badania ankietowe – opracowanie własne

Miejscowość	Liczba respondentów
Wieś	16
Miasto	35

Źródło: Badania ankietowe – opracowanie własne

Strukturę wiekową respondentów przedstawia tabela poniżej:

Tabela Respondenci według wieku

Wiek	Ilość respondentów
18-24	6%
25-34	8%
35-44	29%
45-54	31%
55-63	12%
64 i więcej	14%

Źródło: Badania ankietowe – opracowanie własne

Jak widać najmniej licznie byli reprezentowani mieszkańcy w przedziale 18-24 lata. Spośród biorących udział w badaniu 25 % deklarowała wykształcenie średnie, a 33% zawodowe. Edukację na etapie szkoły obowiązkowej - podstawowej lub gimnazjalnej zakończyło 22% badanych. Ponad 20% respondentów zadeklarowała wykształcenie wyższe lub policealne.

Zdecydowanie większość respondentów żyje w związkach - stanowią oni ponad 60% badanych. Pozostałe natomiast 40% to osoby deklarujące się jako panna/kawaler, owdowiałe lub rozwiedzione. Największa grupa respondentów (50%) nie ma dzieci na utrzymaniu. Jedno dziecko utrzymuje ponad 17%, a dwoje ponad 23% badanych. Troje i więcej dzieci posiada niecałe 10% respondentów.

Zgodnie z wynikami przeprowadzonej ankiety większość respondentów ocenia warunki życia na terenie gminy jako dobre i pozytywnie ocenia swoją gminę jako miejsce do życia.

W ankiecie zapytano mieszkańców o źródło utrzymania. Większość respondentów około 66% utrzymuje się z pracy zarobkowej (m.in. umowa o pracę, umowy cywilnoprawne, własna działalność gospodarcza, gospodarstwo rolne).

Tabela. Respondenci wg źródła utrzymania

Źródło utrzymania	Odsetek respondentów
umowa o pracę (cały etat lub część)	31 %
własna firma	7 %
umowy cywilnoprawne (zlecenie, dzieło)	6 %
gospodarstwo rolne	11 %
emerytura/ renta	20 %
stypendium	5 %
praca dorywcza w różnych miejscach	11 %
zasiłek	9 %
inne	0,00%

Źródło: Badania ankietowe - opracowanie własne

Z analizy ankiet wynika, że około 34% nie pracuje pobierając różne świadczenia. Najwięcej osób, bo aż 20% mieszkańców pobiera emerytury lub renty, 9 % badanych żyje z zasiłków.

Spośród wybranych aspektów życia w Gminie wysoko oceniono funkcjonowanie szkół i opiekę w przedszkolach. Aż 40% respondentów dobrze i bardzo dobrze oceniło dostępność do oferowanych przez MGOK ofert oraz bezpieczeństwo w miejscach publicznych. Dobrze oceniono także pracę Placówek Zdrowotnych i Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Wskazywano też na brak żłobków i potrzebę utworzenia żłobka oraz dodatkowych miejsc. Jako główne problemy w Gminie dotyczące mieszkańców wymieniano najczęściej: długotrwała choroba, niepełnosprawność, trudności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, przemoc, uzależnienia i bezrobocie.

Na pytanie dotyczące wsparcia jakiego najbardziej potrzebują rodziny z dziećmi respondenci najczęściej odpowiadali, że potrzebują wsparcia finansowego, organizowania bezpłatnych półkolonii w czasie ferii i wakacji oraz dożywianie dzieci w szkołach i przedszkolach.

1/5 badanych wskazała, że zetknęła się na terenie gminy z problemem sprzedaży papierosów nieletnim, piwa i innego alkoholu, pozostała część badanych nie zetknęła się z ww. problemami. Respondenci twierdzą, że najskuteczniejszymi działaniami zapobiegającymi zachowaniom ryzykownym dzieci i młodzieży jest realizacja szkolnych programów profilaktycznych, organizacja gminnych akcji promujących zdrowy styl życia oraz otwarte spotkania szkoleniowe skierowane do rodziców.

2.4. Wnioski z diagnozy. Analiza SWOT

Diagnoza przeprowadzona w oparciu o dane empiryczne oraz wyniki badań ankietowych pozwala na wskazanie głównych problemów społecznych dotyczących mieszkańców Gminy Lubawka, a co za tym idzie wpływających na jakość życia w Gminie. Do głównych, zidentyfikowanych problemów społecznych należą:

1. Trudności opiekuńczo-wychowawcze i niskie kompetencje społeczne rodzin;
2. Problemy zdrowotne i w zakresie funkcjonowania społecznego seniorów;
3. Trudności w funkcjonowaniu społeczno-zawodowym osób niepełnosprawnych;
4. Przemoc w rodzinie;
5. Uzależnienia;
6. Bezrobocie i bierność zawodowa.

Cechą wskazanych problemów społecznych wpływającą na trudność ich rozwiązania jest wzajemne powiązanie. Bardzo często osoby i rodziny dotknięte są nie tylko jedną kwestią, ale kilkoma jednocześnie. To sprawia, że sytuacja jest szczególnie skomplikowana, a możliwości samodzielnego przewyciężenia problemów znacząco ograniczone.

Istotnym problemem są problemy zdrowotne, przekładające się na konieczność korzystania ze specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz wysokie wydatki na leczenie, a także ograniczenia w funkcjonowaniu społecznym dotyczą osób starszych. Bardzo często podeszły wiek wiąże się z występowaniem chorób i niepełnosprawności, natomiast związana z wiekiem ograniczona sprawność dotyczy większości seniorów. Seniorzy stanowią bardzo zróżnicowaną grupę społeczną. Nie można więc postrzegać ich potrzeb i potencjału w jednakowy sposób jednowymiarowo. W tej grupie można wyróżnić zarówno osoby aktywne fizycznie, społecznie, samodzielne, utrzymujące satysfakcjonujące relacje z bliskimi i przyjaciółmi, wśród których też niejednokrotnie znajdują się dorosłe dzieci opiekujące się starszymi rodzicami (opiekunowie nieformalni); osoby samodzielne w zróżnicowanych grupach wiekowych, które potrzebują zachęty do aktywnego udziału w życiu społecznym gminy, które mają potencjał i chęć rozwoju, ale potrzebują rzetelnych informacji i wskazówek; osoby częściowo zależne, które potrzebują czasowego wsparcia i opieki, jak również osoby niesamodzielne, całkowicie zależne od pomocy innych.

Wiele osób starszych boryka się również z osamotnieniem, wynikającym z braku zainteresowania lub możliwości wsparcia ze strony najbliższej rodziny. Problemy ekonomiczne seniorów są spowodowane z jednej strony niskimi dochodami, z drugiej zwiększonymi wydatkami na leczenie czy opłaty mieszkaniowe. Te ostatnie stanowią duży udział w budżetach osób starszych prowadzących jednoosobowe gospodarstwa domowe. Warto zauważyć, że żyjemy w nowoczesnym świecie, w którym podmiotowe i równoprawne traktowanie wszystkich grup społecznych uznane jest za standard, dlatego też konieczna jest dbałość o to, by utrwalac znaczenie starszych mieszkańców gminy i ich miejsce w społecznej hierarchii.

Kolejnym istotnym problemem są trudności w realizacji funkcji opiekuńczo - wychowawczej oraz niskie kompetencje społeczne rodzin. W sposób szczególny problemy te wpływają na dzieci, co przekłada się na ich problemy edukacyjne i w funkcjonowaniu społecznym. Niewydolność rodzin często dotyczy rodzin niepełnych i wielodzietnych, rodzin ubogich oraz tych, w których występują uzależnienia.

Zidentyfikować można również problemy funkcjonowania społeczno-zawodowego osób niepełnosprawnych, które wiążą się z zakresem niepełności, ale także barierami architektonicznymi, niewielką ofertą integracyjną i aktywizacyjną oraz ograniczonymi, w porównaniu do osób pełnosprawnych, możliwościami zatrudnienia.

Ważnym problemem jest przemoc w rodzinie. Stanowi ona zjawisko trudne do zdiagnozowania, negatywnie wpływające na życie osób podlegających przemocy, którymi najczęściej są kobiety i dzieci.

Bezrobocie oraz bierność zawodowa, polegająca na braku próby podjęcia zatrudnienia jest znaczącym problemem jednostek, ale i rodzin, prowadzącym do ubóstwa i wykluczenia społecznego. Pomimo niskiej stopy bezrobocia osoby długotrwale bezrobotne mają duży problem z podjęciem zatrudnienia, co oznacza konieczność działań o charakterze aktywizacyjnym, ale również integracyjnym, wspierającym funkcjonowanie społeczne i przywracających umiejętności niezbędne na rynku pracy.

Problemem, często współwystępującym z ubóstwem i bezrobociem, chociaż formalnie przyjmującym mniejszy zasięg są uzależnienia. Najczęściej identyfikujemy uzależnienia od alkoholu, znacząco rzadziej od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych. Uzależnienia wpływają na warunki życia nie tylko osoby uzależnionej, ale

również jej najbliższych, są przyczyną nawarstwiania się problemów społecznych w związku z trudnościami związanymi z funkcjonowaniem społeczno- zawodowym osoby uzależnionej. Często prowadzą do konfliktów rodzinnych oraz przemocy w rodzinie.

Obszary te wydają się ważne nie tylko ze względu na istniejący, zdiagnozowany stan sytuacji społecznej w Gminie, ale także z powodu dających się z dużym prawdopodobieństwem przewidzieć negatywnych zmian w okresie objętym horyzontem czasowym *Strategii*. W najbliższych latach spodziewać się bowiem można:

- zmian demograficznych - dalszego starzenia się populacji, a co za tym idzie wzrostu liczby seniorów, osób zależnych, z niepełnosprawnościami, długotrwale chorych, osób prowadzących jednoosobowe gospodarstwa domowe, niemogących liczyć na wystarczające wsparcie ze strony rodziny;
- zmian gospodarczych - obecne tempo rozwoju gospodarczego jest wyjątkowo wysokie, liczyć się więc należy w perspektywie średniookresowej z jego spowolnieniem spowodowanym czynnikami makroekonomicznymi, które może pociągnąć za sobą pogorszenie się sytuacji na rynku pracy i wzrost bezrobocia;
- osłabiania się więzi rodzinnych (m.in. na skutek wyjazdów osób młodych do dużych miast) i sąsiedzkich (utrwalanie się podziału między starymi mieszkańcami wsi a nową ludnością, przeprowadzająca się z miast).

Występowanie problemów społecznych oraz szczególne narażenie na nie określonych kategorii społecznych, jak: rodziny z dziećmi (szczególnie niepełne i wielodzietne), osoby starsze czy niepełnosprawne, powoduje konieczność podjęcia aktywnych działań na rzecz przewycięzania kwestii społecznych.

Dla sformułowania celów działań oraz przewidzianych do realizacji zadań ważne jest określenie w oparciu o przeprowadzoną diagnozę - mocnych i słabych stron Gminy Lubawka oraz szans i zagrożeń w sferze społecznej. Taki przegląd sporządzony został w formie analizy SWOT.

Tabela. Analiza SWOT do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka na lata 2021-2030

Mocne strony	Słabe strony
- bliskość państwa Czechy - większa szansa na miejsca pracy, - współpraca MGOPS z PUP w zakresie organizacji prac społeczno – użytecznych, szkoleń, - rosnące zainteresowanie agroturystyką, - zasoby naturalne, las i kompleksy leśne, zbiornik wodny; - nauka języków obcych od 1-szych klas szkoły podstawowej, - posiadanie świetlic, - organizowanie kursów i szkoleń mających na celu zdobywanie lub zmianę kwalifikacji	- rozdrobnienie gospodarstw rolnych i ukryte bezrobocie na wsi, - rozwój patologii społecznej, - występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia i ubóstwa - niedostateczna baza rehabilitacyjna, - istnienie barier utrudniających udział niepełnosprawnych w życiu społecznym, - niedostateczna oferta pracy dla niepełnosprawnych - niewystarczająca ilość na terenie gminy mieszkań komunalnych i socjalnych,

<ul style="list-style-type: none"> - dobre wyposażenie biblioteki - wykwalifikowana kadra Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubawce, - wyremontowane Domy Tkaczy w miejscowości Chełmsko Śl., - praca na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, - poszukiwanie środków pozabudżetowych w organizowaniu pomocy - możliwość rozwoju pod względem sportu, rekreacji i kultury - dostateczny dostęp do jednostki pomocy społecznej, - świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, - udział w programach wspierających osoby starsze - możliwość korzystania z dziennego domu pobytu SENIOR+ w Bukówce - Uniwersytet Trzeciego Wieku, - organizacje zrzeszające i działające na rzecz osób starszych m.in. Związek Emerytów i Rencistów, zespoły ludowe: Wrzos, Zgoda - Biblioteka z filią w Chełmsku Śląskim - organizowanie zajęć profilaktycznych w szkołach, - istnienie bazy wspierającej leczenie odwykowe 	<ul style="list-style-type: none"> - niedostateczna oferta aktywizacji osób starszych, -zmiana modelu rodziny, samotność osób starszych, - niski poziom życia - brak miejsc pobytu dla ofiar przemocy - brak stacjonarnego ośrodka leczenia uzależnień
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost aktywności zawodowej, - czynny udział podopiecznych MGOPS w organizowanych kursach i szkoleniach, - możliwość zatrudnienia w ramach stażu, - możliwość finansowania działań ze środków UE - wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych, - likwidacja barier architektonicznych - prowadzenie szkolnych programów profilaktycznych - prowadzenie promocji zdrowia dla osób starszych i badań profilaktycznych, - możliwość pozyskania środków na likwidację barier, - wspieranie działań mających na celu aktywne uczestnictwo osób starszych w życiu społecznym 	<ul style="list-style-type: none"> - zjawisko wykluczenia społecznego w grupach długotrwale bezrobotnych, - emigracja zarobkowa osób młodych i wykwalifikowanych zawodowo - brak działań upowszechniających problematykę niepełnosprawności, - przemoc w rodzinie, ubóstwo - niedostosowanie infrastruktury dla osób starszych, - wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej i stacjonarnych form opieki i pomocy osobom starszym - niska efektywność i skuteczność działań na rzecz osób uzależnionych

- traktowanie uzależnienia w kategoriach problemu społecznego, - moda na zdrowy styl życia	
---	--

3. Część prognostyczna

3.1. Misja społeczna Gminy Lubawka

Kluczowym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest doprowadzenie do rozwiązania, a przynajmniej złagodzenia, istotnych w lokalnej perspektywie problemów społecznych. Dla realizacji tego celu niezbędne jest przeprowadzenie diagnozy, a następnie wytyczenie planów przyszłych działań.

Określenie społecznej misji gminy sprzyja ukierunkowaniu celów i zadań strategii na jej realizację, a co za tym idzie skoncentrowanie działań instytucji publicznych, społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych na poprawie jakości życia mieszkańców. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka na lata 2021-2030 przyjęła misję społeczną jako wytyczną swoich działań.

MISJA SPOŁECZNA GMINY LUBAWKA

WSPARCIE OSÓB I RODZIN W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA ZAPEWNIENIA WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY LUBAWKA

Realizacji misji społecznej Gminy Lubawka podporządkowane będą cele i zadania wytyczone w niniejszym dokumencie. Wykonanie zadań przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, wsparcia rozwoju społecznego oraz rozwiązania kluczowych problemów społecznych.

3.2. Cele strategiczne

Dla realizacji misji społecznej Gminy Lubawka, w oparciu o przeprowadzoną diagnozę sytuacji społecznej w Gminie, wytyczono pięć celów strategicznych przewidzianych do wykonania w latach 2021-2030.

CELE STRATEGICZNE

1. **Stworzenie spójnego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych, zależnych i w podeszłym wieku.**
2. **Kompleksowe wsparcie rodzin dla prawidłowej realizacji ich funkcji**
3. **Profilaktyka uzależnień i promocja zdrowego stylu życia**
4. **Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców Gminy Lubawka**
5. **Rozwój działań wspierających rozwiązywanie problemów społecznych**

3.3. Cele operacyjne, zadania oraz wskaźniki realizacji zadań

Cele strategiczne wytyczają pięć głównych ścieżek działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Lubawka. Dla ich realizacji wyróżniono cele operacyjne, konkretyzujące cele strategiczne oraz zadania - konkretne kierunki działań w sferze społecznej. Cele strategiczne, operacyjne oraz zadania tworzą hierarchiczny układ działań, które przyczynią się do realizacji przyjętej w dokumencie misji.

Tabela. Cele strategiczne, operacyjne oraz zadania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka na lata 2021-2030

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Zadania
1. Stworzenie spójnego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych, zależnych i w podeszłym wieku	<p>1.1. Rozwój usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych, chorych, niesamodzielnych, zależnych i w podeszłym wieku</p> <p>1.2. System wsparcia seniorów w środowisku lokalnym</p> <p>1.3. Wsparcie osób niepełnosprawnych niesamodzielnych i w podeszłym wieku i ich rodzin</p> <p>1.4. Kreowanie przez samorząd nowoczesnej polityki społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych i w podeszłym wieku</p>	<p>1.1.1. Rozwój i profesjonalizacja usług opiekuńczych na terenie Gminy Lubawka,</p> <p>1.1.2. System usług sąsiedzkich</p> <p>1.1.3. Promocja i rozwój wolontariatu opiekuńczego</p> <p>1.1.4. Inicjowanie, rozwój i promocja wolontariatu seniorów</p> <p>1.2.1. Społeczne i prozdrowotne wsparcie seniorów w środowisku lokalnym,</p> <p>1.2.2. Wzmacnianie działań prewencyjnych na rzecz bezpieczeństwa seniorów</p> <p>1.3.1. Wsparcie psychologiczne i mediacje</p> <p>1.3.2. Wspieranie rozwoju przestrzeni otwartej na potrzeby osób niepełnosprawnych</p> <p>1.3.3. Ośrodek wsparcia dziennego dla seniorów</p> <p>1.3.4. Asystent osoby niepełnosprawnej</p> <p>1.4.1. Edukacja instytucji oraz społeczności lokalnej w zakresie niepełnosprawności i potrzeb osób w podeszłym wieku</p> <p>1.4.2. Wdrożenie lokalnych programów wsparcia (Karta Seniora)</p>

<p>2. Kompleksowe wsparcie rodzin dla prawidłowej realizacji ich funkcji</p>	<p>2.1. Wsparcie rodzin o niskich kompetencjach rodzicielskich i społecznych</p> <p>2.2. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie</p> <p>2.3. Wsparcie rodzin wielodzietnych w procesie wychowawczym i edukacyjnym</p>	<p>1.4.3. Działalność Rady Seniorów 1.4.4. Wspieranie inicjatyw na rzecz osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych i w podeszłym wieku służących integracji w środowisku lokalnym 1.4.5. Wspieranie potencjału organizacji działających na rzecz seniorów 1.4.6. Inicjowanie i wspieranie działań służących propagowaniu idei solidarności międzypokoleniowej.</p> <p>2.1.1. Wsparcie asystenta rodziny 2.1.2. Warsztaty kompetencji rodzicielskich 2.1.3. Specjalistyczne wsparcie dla rodzin wykazujących trudności w realizacji funkcji opiekuńczo- wychowawczej 2.1.4. Wsparcie rodzin w formie organizacji czasu wolnego dla dzieci (m.in. kolonie, półkolonie, wycieczki itp.)</p> <p>2.2.1. Pomoc specjalistyczna dla osób doświadczających przemocy 2.2.2. Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy 2.2.3. Kampanie informacyjno - promocyjne na terenie Gminy Lubawka dla rodzin osób doświadczających przemocy 2.2.4. Program korekcyjno- edukacyjny dla sprawców przemocy</p> <p>2.3.1. Upowszechnienie informacji o wsparciu dla rodzin wielodzietnych 2.3.2. Wdrażanie i realizacja lokalnych programów wsparcia rodzin wielodzietnych (lokalna karta dużej rodziny)</p>
<p>3. Profilaktyka uzależnień i promocja zdrowego stylu życia</p>	<p>3.1. Działania edukacyjne i profilaktyczne w zakresie uzależnień i zdrowego stylu życia 3.2. Wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin</p>	<p>3.1.1. Profilaktyka w szkołach 3.1.2. Kampanie informacyjno - promocyjne na terenie Gminy Lubawka 3.2.1. Program świetlic środowiskowych i innych placówek wsparcia 3.2.2. Pomoc specjalistyczna dla osób uzależnionych i ich rodzin</p>

<p>4. Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców Gminy Lubawka</p>	<p>4.1. Aktywizacja zawodowa osób pracujących o niskim wykształceniu i kwalifikacjach zawodowych zainteresowanych podnoszeniem kwalifikacji zawodowych</p> <p>4.2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo o niskich kompetencjach społecznych</p>	<p>4.1.1. Wsparcie informacyjno-edukacyjne osób zainteresowanych podnoszeniem kwalifikacji zawodowych</p> <p>4.1.2. Kursy i szkolenia dla osób pracujących o niskim wykształceniu i kwalifikacjach zawodowych</p> <p>4.2.1. Realizacja prac społecznie użytecznych</p> <p>4.2.2. Kursy i szkolenia dla osób bezrobotnych i nieaktywnych o niskich kompetencjach społecznych</p> <p>4.2.3. Współpraca z instytucjami rynku pracy na rzecz aktywizacji społeczno - zawodowej mieszkańców</p>
<p>5. Rozwój działań wspierających rozwiązywanie problemów społecznych</p>	<p>5.1. Podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji publicznych i sektora pozarządowego działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych</p> <p>5.2. Współpraca instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych dla lepszego rozwiązywania problemów społecznych</p>	<p>5.1.1. Edukacja pracowników instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych</p> <p>5.1.2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników pomocy społecznej</p> <p>5.2.1. Integracja i współpraca gminnych służb publicznych działających w sferze rozwiązywania problemów społecznych</p> <p>5.2.2. Współdziałanie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie rozwiązywania problemów społecznych</p> <p>5.2.3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz jednostkami kościołów i związków wyznaniowych</p> <p>5.2.4. Organizacja wolontariatu dla rozwiązywania problemów społecznych</p>

Tabela. Zadania, realizatorzy i wskaźniki realizacji zadań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka na lata 2021-2030

Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji
1.1.1. Rozwój i profesjonalizacja usług opiekuńczych na terenie Gminy Lubawka	- OPS	- Liczba seniorów korzystających z usług opiekuńczych
1.1.2. System usług sąsiedzkich	- OPS - Organizacje pozarządowe - Społeczność lokalna - Jednostki pomocnicze (sołectwa) - ZOZ	- Wdrożony program usług sąsiedzkich - Liczba osób korzystających z usług sąsiedzkich
1.1.3. Promocja i rozwój wolontariatu opiekuńczego	- OPS - Organizacje pozarządowe - Placówki oświatowe	- Liczba seniorów korzystających z usług wolontariatu opiekuńczego - Liczba wolontariuszy
1.1.4. Inicjowanie, rozwój i promocja wolontariatu seniorów	- OPS - Organizacje pozarządowe	- Liczba seniorów wolontariuszy
1.2.1. Społeczne i prozdrowotne wsparcie seniorów w środowisku lokalnym	- OPS - ZOZ - Organizacje pozarządowe - Kościoły i związki wyznaniowe	- Liczba osób korzystających ze wsparcia
1.2.2. Wzmacnianie działań prewencyjnych na rzecz bezpieczeństwa seniorów	- OPS - Policja - Organizacje pozarządowe	- Liczba szkoleń, spotkań - Liczba seniorów objętych działaniami
1.3.1. Wsparcie psychologiczne i mediacje	- OPS	- Liczba osób i rodzin objętych wsparciem i mediacjami
1.3.2. Wspieranie rozwoju przestrzeni otwartej na potrzeby osób niepełnosprawnych	- Urząd Miasta i jednostki organizacyjne gminy	- liczba wydzielonych i oznakowanych miejsc postojowych dla uprawnionych osób niepełnosprawnych na parkingach i przy budynkach użyteczności publicznej, - liczba działań likwidujących bariery w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnych i w podeszłym wieku poruszania się i komunikowania - wysokość wsparcia finansowego przeznaczonego na realizację zadań w zakresie rozwoju przestrzeni
1.3.3. Ośrodek wsparcia dziennego dla seniorów	- OPS	- Liczba osób objętych wsparciem
1.3.4. Asystent osoby niepełnosprawnej	- OPS (we współpracy z PCPR) - Organizacje pozarządowe	- Liczba osób niepełnosprawnych objęta wsparciem asystenta osoby

		niepełnosprawnej
1.4.1. Edukacja instytucji oraz społeczności lokalnej w zakresie niepełnosprawności i potrzeb osób w podeszłym wieku	- OPS - Organizacje pozarządowe	- Liczba przeprowadzonych działań - Liczba osób uczestniczących w działaniach
1.4.2. Wdrożenie lokalnych programów wsparcia (Karta Seniora)	- Urząd Miasta	- Liczba seniorów korzystających z programu wsparcia
1.4.3. Działalność Rady Seniorów	- OPS - Urząd Miasta	- Liczba odbytych posiedzeń
1.4.4. Wspieranie inicjatyw na rzecz osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych i w podeszłym wieku służących integracji w środowisku lokalnym	- OPS (we współpracy z PCPR) - Urząd Miasta - Organizacje pozarządowe	- Liczba osób objętych wsparciem - Liczba inicjatyw
1.4.5. Wspieranie potencjału organizacji działających na rzecz seniorów	- Urząd Miasta	- Liczba organizacji objętych wsparciem - wysokość wsparcia finansowego przeznaczonego na realizację zadań w zakresie wspierania potencjału
1.4.6. Inicjowanie i wspieranie działań służących propagowaniu idei solidarności międzypokoleniowej	- OPS - Urząd Miasta - Organizacje pozarządowe	- Liczba osób uczestniczących w działaniach - Liczba działań integrujących
2.1.1. Wsparcie asystenta rodziny	- OPS	- Liczba rodzin objętych wsparciem - Liczba rodzin, w których asystent rodziny i pracownik socjalny stwierdzili realizację założonych działań
2.1.2. Warsztaty kompetencji rodzicielskich	- OPS	- Liczba osób biorących udział w warsztatach
2.1.3. Specjalistyczne wsparcie dla rodzin wykazujących trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej	- OPS - Punkt Konsultacyjny	- Liczba osób objętych wsparciem specjalistów z Punktu Konsultacyjnego
2.1.4. Wsparcie rodzin w formie organizacji czasu wolnego dla dzieci (m.in. kolonie, półkolonie, wycieczki itp.)	- OPS - Urząd Miasta przy współpracy z gminami partnerskimi - MGOK	- Liczba osób objętych wsparciem - Liczba działań
2.2.1. Pomoc specjalistyczna dla osób doświadczających przemocy	-OPS - Miejsko- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	- liczba osób i rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” - liczba osób i rodzin wobec których zakończono procedurę „Niebieskiej Karty” - Liczba osób i rodzin objętych pomocą (w tym pacą socjalną)

		pracownika socjalnego
2.2.2. Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy	- OPS - Urząd Miasta	- Liczba osób i rodzin, którym zapewniono schronienie
2.2.3. Kampanie informacyjno - promocyjne na terenie Gminy Lubawka dla rodzin osób doświadczających przemocy	- OPS (we współpracy z PCPR) - Policja	- Liczba osób i rodzin objętych działaniami - Liczba przeprowadzonych kampanii
2.2.4. Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy	- Miejsko- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	- Liczba osób biorących udział w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy
2.3.1. Upowszechnienie informacji o wsparciu dla rodzin wielodzietnych	- OPS - Urząd Miasta - Placówki edukacyjne - Organizacje pozarządowe - Przedsiębiorcy	- liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych
2.3.2. Wdrażanie i realizacja lokalnych programów wsparcia rodzin wielodzietnych (lokalna karta dużej rodziny)	- OPS - Urząd Miasta	- wdrożony program wsparcia rodzin wielodzietnych - liczba rodzin korzystających z lokalnych programów wsparcia rodzin wielodzietnych
3.1.1. Profilaktyka w szkołach	- OPS - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Placówki edukacyjne	- liczba uczniów objętych profilaktyką w szkołach - liczba rodziców objęta działaniami profilaktycznymi w szkołach - liczba kadry pedagogicznej objęta działaniami edukacyjnymi w zakresie profilaktyki
3.1.2. Kampanie informacyjno - promocyjne na terenie Gminy Lubawka	- OPS - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - ZOZ - Jednostki pomocnicze (sołectwa)	- liczba kampanii informacyjno-promocyjnych przeprowadzonych na terenie Gminy
3.2.1. Program świetlic środowiskowych i innych placówek wsparcia	- OPS - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- Liczba programów - Liczba osób objętych wsparciem
3.2.2. Pomoc specjalistyczna dla osób uzależnionych i ich rodzin	- OPS - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	- Liczba osób objętych wsparciem
4.1.1. Wsparcie informacyjno-edukacyjne osób zainteresowanych podnoszeniem kwalifikacji zawodowych	- OPS (we współpracy z PUP)	- liczba osób objętych wsparciem informacyjno-edukacyjnym
4.1.2. Kursy i szkolenia dla osób pracujących o niskim wykształceniu i kwalifikacjach zawodowych	- OPS (we współpracy z PUP)	- liczba osób biorących udział w kursach i szkoleniach
4.2.1. Realizacja prac społecznie użytecznych	- OPS (we współpracy z PUP i UM)	- liczba osób objętych programem prac społecznie użytecznych - liczba instytucji i podmiotów

		gospodarczych, w których realizowane są prace społecznie użyteczne
4.2.2. Kursy i szkolenia dla osób bezrobotnych i nieaktywnych o niskich kompetencjach społecznych	- OPS (we współpracy z PUP)	- liczba osób biorących udział w kursach i szkoleniach
4.2.3. Współpraca z instytucjami rynku pracy na rzecz aktywizacji społeczno - zawodowej mieszkańców	- OPS (we współpracy z PUP)	- bieżąca współpraca z PUP
5.1.1. Edukacja pracowników instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych	- OPS - Miejsko- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (wraz z przedstawicielami Grup Roboczych) - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - ZOZ - Policja - Jednostki oświaty - Organizacje pozarządowe	- liczba osób objętych różnymi formami kształcenia
5.1.2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników pomocy społecznej	- OPS	- liczba pracowników OPS podnoszących kwalifikacje zawodowe
5.2.1. Integracja i współpraca gminnych służb publicznych działających w sferze rozwiązywania problemów społecznych	- OPS - Miejsko- Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	-liczba działań o charakterze integrującym
5.2.2. Współdziałanie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	- OPS - Urząd Miasta	- Liczba partnerów
5.2.3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz jednostkami kościołów i związków wyznaniowych	- OPS - Organizacje pozarządowe	- liczba podmiotów, z którymi współpracuje OPS - liczba zadań zleconych w ramach rozwiązywania problemów społecznych - wysokość wsparcia finansowego przeznaczonego na realizację zadań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych - organizacje pozarządowe
5.2.4. Organizacja wolontariatu dla rozwiązywania problemów społecznych	- OPS - Organizacje pozarządowe	- liczba wolontariuszy zaangażowanych w instytucjach i organizacjach działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych

3.4. Sposób realizacji Strategii i ramy finansowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka na lata 2021-2030 przygotowana została w latach 2020-2021 i będzie wdrażana w okresie 2021-2030. W roku 2030 rozpoczną się prace związane z ewaluacją dokumentu oraz przygotowaniem nowej strategii. Strategia realizowana będzie bezpośrednio przez Ośrodek Pomocy Społecznej i innych wykonawców zadań, jej założenia będą wdrażane również poprzez programy działań w sferze społecznej: program wspierania rodziny, program profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz program osłony w zakresie dożywiania, których zadania przyczyniają się do realizacji celów niniejszej strategii.

Przyjęcie Strategii jest pierwszym krokiem do rozwiązania zdiagnozowanych kwestii problemów społecznych, przy wykorzystaniu pomysłów i rozwiązań zawartych w dokumencie. Aby strategia spełniła swoje zadanie konieczne jest bieżące monitorowanie realizacji celów i zadań oraz ich efektów, jak również stałe diagnozowanie potrzeb w sferze społecznej, a w razie potrzeby korekta celów i zadań strategicznych tak, aby jak najlepiej odpowiadały one na bieżące potrzeby społeczne. Nadzór nad realizacją Strategii należy do zadań Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubawce. We wdrażaniu zadań brał będzie udział przede wszystkim Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, ale także inni realizatorzy, ściśle współpracujący z OPS.

Na określenie ram finansowych dokumentu znaczący wpływ mają dwa czynniki. Po pierwsze to horyzont czasowy strategii, po drugie zaś wielość zadań i podmiotów realizujących zadania określone w strategii. Uniemożliwia to precyzyjne określenie wysokości funduszy przeznaczonych na realizację strategii w poszczególnych latach.

Środki przewidziane na realizację zadań uwzględnione zostaną w budżetach poszczególnych jednostek, a pochodzić będą z budżetu Gminy, środków krajowych, w tym dotacji na realizację zadań własnych oraz zleconych, środków przekazywanych w ramach programów resortowych, PFRON czy Funduszu Pracy. Dla realizacji zadań wykorzystywane będą również środki zagraniczne, a także środki pozyskiwane w ramach projektów czy grantów realizowanych przez instytucje publiczne i trzeci sektor.

3.5. Monitoring i ewaluacja Strategii

Istotnym wymogiem, stawianym dokumentom strategicznym, jest wewnętrzny system monitorowania i ewaluacji postępów we wdrażaniu zadań oraz osiąganiu założonych celów, a w konsekwencji realizacji misji. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka na lata 2021-2030 podlega systemowi monitoringu i ewaluacji powiązanego z systemem wdrażania. Obejmuje on:

- monitoring, czyli system zbierania i selekcjonowania informacji,
- ewaluację, czyli system oceny i interpretacji zgromadzonego materiału.

Istotą monitoringu jest gromadzenie, opracowywanie i przekazywanie informacji. Proces ten polegał będzie na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w ramach poszczególnych zadań oraz celów wytyczonych w Strategii. Do analizy zmian używane będą zdefiniowane w Strategii wskaźniki realizacji zadań. Ewaluacja koncentruje się natomiast na ocenie rezultatów realizacji poszczególnych elementów Strategii, przy czym kryteriami oceny są wskaźniki realizacji zadań strategii, rozwiązywanie problemów (wyzwań przyjętych

w strategii) oraz realizacja misji społecznej gminy. Ewaluacja dostarcza nam wiarygodnych i przydatnych informacji pozwalających na ocenę zrealizowanych działań i zaplanowanie zmian.

W ramach realizacji Strategii zaplanowano ewaluację bieżącą (on going evaluation), w trakcie realizacji Strategii, oraz ewaluację ex-post - po zakończeniu wdrażania dokumentu. Monitoring prowadzony będzie w trybie ciągłym, ewaluacja bieżąca przeprowadzana będzie raz na 2 lata. Ewaluacja bieżąca wraz z wynikami monitoringu prezentowana będzie co dwa lata w sprawozdaniach z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka na lata 2021-2030. Ewaluacja całościowa przeprowadzona zostanie w roku 2030 i związana będzie z rozpoczęciem prac nad kolejnym dokumentem strategicznym.

Monitoring i ewaluacja będą obejmować następujące etapy:

- zbieranie danych i informacji,
- analiza danych i informacji,
- ocena wyników,
- identyfikacja odchyleń i przyczyn tych odchyleń,
- planowanie korekt,
- przygotowywanie sprawozdań.

Za prowadzenie monitoringu i ewaluacji Strategii odpowiedzialny jest Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka na lata 2021-2030 jest podstawowym dokumentem określającym społeczną misję Gminy Lubawka oraz cele i zadania w sferze społecznej. Stanowi fundament planowych działań w sferze społecznej, które przyczynią się do rozwiązania problemów społecznych, a co za tym idzie poprawy jakości życia w Gminie.

Przedstawiona Strategia została przygotowana w oparciu o bogaty materiał empiryczny dane urzędowe, statystyczne oraz badania empiryczne przeprowadzone na próbie mieszkańców Gminy Lubawka. Pozwoliło to na dokonanie pełnej diagnozy sfery społecznej, rozpoznanie występowania problemów społecznych, zarówno przez pryzmat danych statystycznych, jak i opinii mieszkańców oraz ekspertów. Profesjonalna diagnoza stała się podstawą określenia społecznej misji, celów Strategii oraz zadań przyczyniających się do ich realizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubawka na lata 2021-2030 jest przygotowanym planem działań w sferze społecznej, którego wdrożenie faktycznie przyczyni się do rozwiązania najistotniejszych problemów społecznych Gminy Lubawka.

Uzasadnienie

Konieczność opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Strategia pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Dokument wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki. Strategia stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz doprowadzić do integracji społecznej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

Przewodniczący Rady Miejskiej w Lubawce

Michał Ołdak